

MINISTERSTWO
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I TECHNOLOGII

**Polityka
Nowej
Szansy**

Polityka Nowej Szansy
Raport z monitorowania działań
podjętych w 2018 r.

Warszawa, 2019

Spis treści

WPROWADZENIE	3
1. ZAPOBIEGANIE SYTUACJOM KRYZYSOWYM PRZEDSIĘBIORSTW	5
1.1. EARLY WARNING EUROPE.....	5
1.2. EDUKACJA EKONOMICZNA I KSZTAŁCENIE KADR.....	11
1.3. REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE	14
1.3.1. <i>Województwo pomorskie</i>	15
1.3.2. <i>Województwo zachodniopomorskie</i>	16
1.3.3. <i>Województwo łódzkie</i>	16
1.3.4. <i>Województwo podlaskie</i>	17
1.3.5. <i>Województwo śląskie</i>	18
1.3.6. <i>Województwo podkarpackie</i>	19
1.3.7. <i>Województwo dolnośląskie</i>	20
1.3.8. <i>Województwo lubelskie</i>	22
1.3.9. <i>Województwo mazowieckie</i>	24
1.3.10. <i>Województwo małopolskie</i>	24
1.3.11. <i>Wnioski</i>	25
2. OGRANICZANIE RYZYKA LIKWIDACJI PRZEDSIĘBIORSTW (POZASĄDOWE I SĄDOWE FORMY NAPRAWY I RESTRUKTURYZACJI)	26
2.1. MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI.....	26
2.2. MINISTERSTWO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I TECHNOLOGII.....	27
2.3. ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH.....	27
2.4. WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	28
3. SPRAWNE PRZEPROWADZENIE LIKWIDACJI PRZEDSIĘBIORSTW (SĄDOWE FORMY RESTRUKTURYZACJI I LIKWIDACJI)	29
3.1. KRAJOWA SZKOŁA SĄDOWNICTWA I PROKURATURY.....	29
3.2. MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI.....	30
4. WSPARCIE PONOWNEGO PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ – TZW. „NOWY START”	31
4.1. PROJEKT „NOWY START”	31
4.2. REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE	32
4.2.1. <i>Województwo lubelskie</i>	32
4.2.2. <i>Województwo dolnośląskie</i>	32
4.2.3. <i>Województwo łódzkie</i>	35
4.2.4. <i>Województwo wielkopolskie</i>	35
4.2.5. <i>Województwo podlaskie</i>	36
4.2.6. <i>Województwo małopolskie</i>	38
4.2.7. <i>Województwo podkarpackie</i>	39
4.2.8. <i>Województwo śląskie</i>	39
4.2.9. <i>Województwo pomorskie</i>	40
4.2.10. <i>Województwo warmińsko-mazurskie</i>	41
4.2.11. <i>Województwo lubuskie</i>	41
4.2.12. <i>Wnioski</i>	42
5. DZIAŁANIA PROMOCYJNE	44
6. REKOMENDACJE	45
TABELA 1. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA POLITYKI NOWEJ SZANSY	47

Wprowadzenie

Zgodnie z zapisami programu *Polityka Nowej Szansy* (PNS), przyjętego przez Radę Ministrów dnia 22 lipca 2014 r., minister właściwy do spraw gospodarki jest odpowiedzialny za koordynację i monitorowanie postępów we wdrażaniu działań zawartych w programie.

Zgodnie z § 1 ust. 2 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Przedsiębiorczości i Technologii (Dz. U. z 2018 r., poz. 93) działem administracji rządowej gospodarka od dnia 9 stycznia 2018 r. kieruje Minister Przedsiębiorczości i Technologii. Minister przeprowadza ocenę wdrażania programu na podstawie informacji przekazywanych corocznie przez podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych inicjatyw.

Celem Raportu jest przedstawienie działań zrealizowanych w danym roku w podziale na cztery działania kierunkowe, w ramach których zostały pogrupowane instrumenty wsparcia dla przedsiębiorców będących w sytuacji kryzysowej. Na końcu dokumentu znajduje się tabela z aktualnymi wartościami wskaźników, służących monitorowaniu i ocenie skuteczności działań zaprojektowanych w programie PNS.

W ramach Polityki Nowej Szansy, w poszczególnych działaniach kierunkowych zaplanowano realizację zadań:

- Zapobieganie sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw – zapewnienie przedsiębiorcom, stojącym u progu sytuacji kryzysowej wsparcia o charakterze doradczo-informacyjnym, odpowiadającego na ich aktualne potrzeby. Wsparcie jest udzielane w ramach systemu zbudowanego na podstawie doświadczeń wynikających z udziału Polski w międzynarodowym projekcie EARLY WARNING EUROPE. Projekt realizuje Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości we współpracy z Fundacją Firmy Rodzinne. Ponadto, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, poszczególne województwa wdrażają działania w zakresie prewencyjnego wsparcia doradczego dla przedsiębiorców, które dotyczą przeciwdziałania występowaniu sytuacji kryzysowych w przedsiębiorstwie;
- Ograniczanie ryzyka przedwczesnej likwidacji przedsiębiorstw – kontynuacja prac nad stworzeniem podstawy prawnej dla wdrożenia programu pomocowego, który umożliwi udzielanie pomocy publicznej dla małych i średnich przedsiębiorstw w trudnościach w celu ratowania lub restrukturyzacji bez każdorazowej notyfikacji pomocy;

- Sprawne przeprowadzenie likwidacji przedsiębiorstw – kontynuowanie działań zmierzających do merytorycznego przygotowania sędziów orzekających w sprawach upadłościowych poprzez organizowanie szkoleń przeprowadzanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury. Ponadto dalsze prowadzenie prac legislacyjnych w zakresie regulacji dotyczących postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych;
- Wsparcie ponownego podejmowania działalności gospodarczej – realizacja przez regiony zadań obejmujących wsparcie psychologiczno-doradcze (w tym coaching) przy podejmowaniu ponownej działalności gospodarczej, zaplanowanych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Dodatkowo w 2018 r. podjęto prace nad uruchomieniem nowego ogólnopolskiego projektu polegającego na realizacji przez PARP zadań obejmujących wsparcie szkoleniowe oraz psychologiczno-doradcze (w tym coaching) przy podejmowaniu ponownej działalności gospodarczej. Projekt ma być finansowany w ramach PO WER działanie 2.21 *Poprawa zarządzania, rozwoju kapitału ludzkiego oraz wsparcie procesów innowacyjnych w przedsiębiorstwach*, typ 5 (tzw. Nowy start).

1. ZAPOBIEGANIE SYTUACJOM KRYZYSOWYM PRZEDSIĘBIORSTW

Przedstawione w tym punkcie inicjatywy, podejmowane zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym realizują działania wdrażane w ramach tzw. pierwszego działania kierunkowego Polityki Nowej Szansy pn. *Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w przedsiębiorstwie*. Ich celem jest ułatwienie funkcjonującym przedsiębiorcom pozyskania wiedzy i umiejętności z zakresu m.in. zarządzania finansami, zmianą i ryzykiem, znajomości instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców znajdujących się w trudnej sytuacji, a także regulacji prawnych, w szczególności dotyczących procedur naprawczych i upadłościowych.

1.1. Early Warning Europe

Odpowiedzią na potrzeby przedsiębiorców w tym zakresie jest realizowany od 1 grudnia 2016 roku, przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Fundację Firmy Rodzinne, projekt Early Warning Europe, którego celem jest zbudowanie systemu wsparcia przedsiębiorstw, znajdujących się w sytuacji kryzysowej lub dostrzegających u siebie pierwsze oznaki nadciągających trudności.

Early Warning Europe jest międzynarodowym projektem partnerskim realizowanym przez 15 podmiotów z 7 państw członkowskich Unii Europejskiej, finansowanym ze środków UE – Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw COSME – oraz wkładów własnych państw członkowskich. W przypadku Polski, wkład własny pochodzi z dotacji celowej przekazywanej corocznie przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

Intencją twórców projektu Early Warning Europe jest zapewnienie dyskretnej i bezpłatnej pomocy dla przedsiębiorców zagrożonych negatywnymi skutkami zmiany gospodarczej lub upadłości. Dla osiągnięcia tego celu tworzy się system diagnozowania i wspierania przedsiębiorstw w rozwiązywaniu pojawiających się problemów.

Do projektu mogą zgłaszać się nie tylko przedsiębiorcy, którzy już borykają się z kryzysem w firmie, ale również ci, którzy przeczuwają jego nadejście, zgodnie z założeniem, że prewencja jest tańsza i może być bardziej skuteczna niż leczenie.

Podobne przedsięwzięcia są już realizowane w innych krajach UE, np. w Belgii czy w Niemczech, a doświadczenia tych krajów wyraźnie pokazują, że nie warto czekać, aż problemy urosną, ponieważ zazwyczaj jest już wtedy za późno na ich pozytywne rozwiązanie.

Rok 2018 to kontynuacja budowania systemu Early Warning Poland. Działania Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Fundacji Firmy Rodzinne skupiały się

na utrzymywaniu i rozwoju ogólnopolskiej sieci konsultantów oraz mentorów. Konsultanci odpowiadają za zbudowanie relacji z przedsiębiorcą, przeprowadzenie wstępnej analizy ryzyka, diagnozę sytuacji przedsiębiorcy, określenie priorytetów i obszarów do poprawy oraz podanie rekomendacji działań naprawczych. W 2018 roku do projektu przystąpiło 425 przedsiębiorstw. Podmioty te zostały objęte wsparciem konsultantów, którzy dokonali diagnozy sytuacji w firmach, w tym w szczególności określania priorytetów i obszarów do poprawy. Po dokonanej diagnozie przedsiębiorcy zostali skierowani do mentorów lub doradców restrukturyzacyjnych. Część przedsiębiorców kończyła proces wsparcia po etapie pracy z konsultantem tj. bez udziału mentora lub doradcy. Z uwagi na ograniczenia budżetowe w połowie 2018 roku, ograniczono średni czas pracy konsultanta z jednym przedsiębiorstwem z 10 do 8 godzin.

Z uwagi na fakt, iż zakres finansowy umów podpisanych z konsultantami w 2017 roku, na początku 2018 roku w większości przypadków został wykorzystany, w IV kwartale 2017 roku PARP ogłosiła przetarg na wybór nowych konsultantów. Komisja przetargowa dokonała oceny złożonych ofert i w okresie 18-31 stycznia 2018 roku podpisano umowy na świadczenie usług konsultacyjnych w siedmiu regionach. Na świadczenie usług konsultanta w pozostałych obszarach nie wpłynęły żadne oferty. W związku z tym we wrześniu 2018 roku, PARP ogłosiła kolejny przetarg na świadczenie usług konsultanta regionalnego (dwa obszary zostały połączone w jeden, stąd przetarg dotyczył dwóch, a nie trzech pozostałych obszarów).

Na świadczenie usług konsultanta regionalnego na obszarze województw zachodniopomorskiego oraz lubuskiego wpłynęła oferta od jednego Wykonawcy, z którym została podpisana umowa. Na obszar województwa kujawsko-pomorskiego oraz pomorskiego nie wpłynęła żadna oferta.

W grudniu 2018 roku PARP ponownie ogłosiła przetarg na świadczenie usługi konsultanta regionalnego na obszarze województw kujawsko-pomorskiego oraz pomorskiego. W terminie składania ofert wpłynęły dwie oferty.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku, w procedurze przetargowej wybrano ośmiu konsultantów.. Dodatkowo jednym konsultantem jest pracownik PARP. Wśród wybranych konsultantów znajdują się psychologowie, trenerzy, coachowie, doradcy, finansiści, specjaliści ds. zarządzania i organizacji pracy – wszystkie osoby posiadają doświadczenie w pracy z biznesem.

Za zbudowanie i utrzymanie sieci konsultantów w projekcie odpowiada PARP.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano również działania na rzecz budowania ogólnopolskiej sieci mentorów, która do 31 grudnia 2018 roku została powiększona o 64 osoby. Tym samym liczebność mentorów wzrosła do 105 osób – doświadczonych przedsiębiorców oraz ekspertów z różnych dziedzin biznesu, którzy *pro bono* pracują z przedsiębiorcami, wspierając ich w procesie wychodzenia z kryzysu służąc swoją radą i doświadczeniem przez okres 3-6 miesięcy.

W gronie wybranych mentorów znajdują się przedsiębiorcy (37), doradcy biznesowi prowadzący własne przedsiębiorstwa (33), finansiści (17), prawnicy (12), mediatorzy (2), coachowie biznesu (2), psychologowie (2).

Na koniec 2018 roku 128 przedsiębiorstw pracowało z mentorem, 20 przedsiębiorstw znajdowało się na etapie aranżowania mentoringów, 13 przedsiębiorstw miało uruchomiony dodatkowy proces mentoringowy, angażujący drugiego mentora, a 8 firm skorzystało ze wsparcia w ramach Google Internetowe Rewolucje dla firm zarekomendowanych przez mentora EW w ramach partnerstwa wypracowanego przez Fundację Firmy Rodzinne.

Za zbudowanie i utrzymanie sieci mentorów w projekcie odpowiada Fundacja Firmy Rodzinne.

Fundacja Firmy Rodzinne w okresie sprawozdawczym zorganizowała regularne spotkania sieciujące dla mentorów, konsultantów oraz zespołu Early Warning Europe, których celem była analiza bieżących studiów przypadków – spraw zgłaszanych przez przedsiębiorców poprzez wzajemne uczenie się i standaryzację rozwiązań dla podobnych przypadków. Spotkania sieciujące były również połączone z sesjami warsztatowymi rozwijającymi kompetencje mentorów i konsultantów.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 11 tego rodzaju spotkań:

- 24 kwietnia 2018, Forum EWE, Warszawa;
- 11 czerwca 2018, Warszawa,
- 12 czerwca 2018, Katowice;
- 13 czerwca 2018, Poznań;
- 12 lipca 2018, Poznań;
- 17 września 2018, Poznań;
- 18 września 2018, Warszawa;
- 16 października 2018, Katowice;
- 3 grudnia 2018, Kraków;

- 4 grudnia 2018, Warszawa;
- 5 grudnia 2018, Poznań.

W celu przygotowania nowych mentorów do pracy w projekcie EWE, Fundacja Firmy Rodzinne zorganizowała pięć dwudniowych szkoleń w następujących terminach:

- 24-25 stycznia 2018, Poznań – III grupa część 1 szkolenia.
- 1-2 marca 2018, Poznań – III grupa część 2 szkolenia.
- 29-30 marca 2018, Poznań – IV grupa część 1 szkolenia.
- 12-13 czerwca 2018, Poznań – IV grupa część 2 szkolenia.
- 6-7 grudnia 2018, Poznań – V grupa część 1 szkolenia.

Celem powyższych szkoleń było przygotowanie kandydatów na mentorów do roli Mentora Early Warning Europe, wprowadzenie w kulturę pracy z przedsiębiorcami zgodną z zasadami EWE oraz kodeksu etycznego, praca nad kompetencjami mentora takimi jak: komunikacja dostosowana do typu psychologicznego przedsiębiorcy, narzędzia coachingowe, psychologiczne aspekty zmiany i kryzysu, budowanie zespołu tworzącego sieć wsparcia dla przedsiębiorcy.

W okresie sprawozdawczym miały miejsce wydarzenia projektowe na forum międzynarodowym. Przedstawicielka zespołu projektowego FFR prowadziła warsztaty szkoleniowe dla mentorów w Grecji (17 kwietnia) w oparciu o metodologię wypracowaną w Polsce przez zespół FFR, 18 kwietnia wystąpiła z prezentacją polskich doświadczeń w ramach projektu EWE na Single Market Forum (Second Chance – Early Warning), 5 listopada we Włoszech przedstawiciele PARP i FFR dzielili się polskim doświadczeniem z włoskimi przedsiębiorcami. Ponadto, odbyły się cztery posiedzenia Komitetu Sterującego konsorcjum projektu: Warszawa (23 kwietnia), Ateny (22-24 października) oraz Bruksela (30-31 stycznia oraz 11 września).

W dniach 23-24 kwietnia 2018 roku w Warszawie został zorganizowany Komitet Sterujący oraz Forum EWE. Komitet Sterujący został zorganizowany w dniu 23 kwietnia w siedzibie PARP, podczas którego zaprezentowano bieżący stan realizacji projektu oraz poruszono kwestie dotyczące jego realizacji w kolejnych miesiącach. Natomiast w dniu 24 kwietnia w siedzibie Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii zostało zorganizowane Forum EWE. W konferencji udział wzięli przedstawiciele krajów biorących udział w EWE, przedstawiciele MPiT, EASME (Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises), przedsiębiorcy, mentorzy projektu, konsultanci. Podczas konferencji zaprezentowano

jak działa projekt w Polsce. Przedstawiciel EASME zaprezentował działania EASME w kontekście pomocy przedsiębiorstwom będących w trudnościach. Następnie miało miejsce wystąpienie Mentora wraz z Mentee, którzy omówili studium przypadku przedsiębiorstwa, które wzięło udział w projekcie. Podczas konferencji miejsce miała sesja rozwojowa dla mentorów oraz seminarium. Forum zostało zwieńczone konferencją prasową z udziałem zaproszonych gości.

W celu objęcia wsparciem jak największej liczby przedsiębiorców zespół projektowy PARP oraz FFR wziął udział w następujących spotkaniach podczas, których prezentowano projekt i jego korzyści dla przedsiębiorców. W wielu z nich uczestniczyli jako goście paneli dyskusyjnych przedsiębiorcy, którzy pełnili rolę mentorów:

- 10 stycznia 2018, Przyszłość mojej firmy w Majsterpol pod Warszawą;
- 2 lutego 2018, Konferencja na GPW w Warszawie;
- 5 lutego 2018, Warsztat dot. RODO w Poznaniu;
- 14 marca 2018, Warsztat dot. RODO w Warszawie;
- 4-5 kwietnia 2018, Forum Nowoczesnej Produkcji w Warszawie;
- 12 kwietnia 2018, Kongres CSR w Warszawie;
- 20 kwietnia 2018, II Międzynarodowe Forum Biznesu Rodzinnego na Uniwersytecie Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie;
- 9 maja 2018, Kongres Eurocash w Warszawie;
- 15-16 maja 2018, Konferencja Firm Rodzinnych w Łodzi;
- 19 czerwca 2018, Spotkanie z przedsiębiorcami podczas spotkania dot. powołania Kapituły do Nagrody Gospodarczej Prezydenta;
- 21 czerwca 2018, Konferencja Stowarzyszenia Księgowych w Poznaniu;
- 12 lipca 2018, udział w spotkaniu na którym uczestnicy dzielą się historiami nieudanych biznesów i projektów, Poznań;
- 19 września 2018, Konferencja Związku Banku Polskich w Warszawie;
- 4 października 2018, Kongres Pokoleń Firm Rodzinnych w Serocku pod Warszawą;
- 5 października 2018, Warsztaty w siedzibie Google w Warszawie;
- 17 października 2018, Kongres MŚP w Katowicach, stoisko EW;
- 18 października 2018, Kongres MŚP w Katowicach, udział w panelu dyskusyjnym;
- 6 listopada 2018, Kongres Bezpieczeństwa Żywności w Polinie;

- 13 listopada 2018, Konferencja „Przedsiębiorstwo Rodzinne w XXI wieku” na SGH w Warszawie;
- 13 listopada 2018, Konwent Rozwoju w Poznaniu;
- 14 listopada 2018, Światowy Tydzień Przedsiębiorczości, Konferencja w szkole Da Vinci w Poznaniu;
- 22 listopada 2018, Spotkanie dla przedsiębiorców w Kielcach zorganizowane ze ZPP Lewiatan.

Dodatkowo w roku 2018, we współpracy z Ministerstwem Przedsiębiorczości i Technologii, przygotowano 3 mailingi (27 marca, 4 lipca oraz 4 października 2018 r.) z baz CEiDG, każdy do ponad 500 tys. przedsiębiorców, dzięki czemu znacząco wzrosła liczba zrekrutowanych przedsiębiorstw (po każdym mailingu zgłosiło się około 60-100 nowych firm).

W 2018 roku do projektu Early Warning Europe przystąpiło 425 przedsiębiorstw. Tym samym, narastająco od początku realizacji projektu do projektu przystąpiło 525 przedsiębiorstw. 108 przedsiębiorstw zakończyło już udział w projekcie i zostało objęte wsparciem konsultantów. Część przedsiębiorców kończyła proces wsparcia po etapie pracy z konsultantem tj. bez udziału mentora lub doradcy restrukturyzacyjnego. Pozostali przedsiębiorcy są w trakcie procesu konsultacji lub mentoringu.

Najczęstszymi problemami z jakim zgłaszali się do projektu EWE przedsiębiorcy, były: problemy finansowe (spadek sprzedaży, ryzyko utraty płynności, utrata klientów, zadłużenia wobec wierzycieli), problemy organizacyjne (restrukturyzacja, problemy wewnętrzne, podział zadań, zarządzanie zmianą) oraz problemy związane z wyznaczeniem kierunków działań, strategii rozwoju.

Korzyści dla właścicieli firm, jakie wynikają z uczestnictw w projekcie to:

- bezinteresowne wsparcie doświadczonych przedsiębiorców;
- konsultacje z psychologiem, finansistą, prawnikiem oraz wieloma innymi zaangażowanymi specjalistami chcącymi dzielić się swoją wiedzą;
- dyskretna relacja z konsultantem i mentorem, który przeprowadza przez proces zmian;
- zdiagnozowanie sytuacji w firmie i wspólne wypracowanie nowego planu dla przedsiębiorstwa;
- nowy impuls do działania.

W celu upowszechnienia informacji o projekcie PARP przygotowała podstronę internetową dedykowaną projektowi Early Warning Europe. Treści zawarte na stronie pozwalają przedsiębiorcom zapoznać się z ideą projektu, zasadami jego realizacji oraz współpracy z konsultantami czy mentorami. Na stronie umieszczony został także formularz, za pomocą którego przedsiębiorcy mogą zgłosić się do projektu.

Szczegółowe informacje na temat projektu znajdują się na stronach internetowych PARP: www.parp.gov.pl/earlywarning oraz Fundacji Firmy Rodzinne: www.ffr.pl/pl/ewe. Dodatkowo, co 2 tygodnie prowadzony był mailing z informacją o EWE do 16 000 odbiorców – właścicieli Firm Rodzinnych.

1.2. Edukacja ekonomiczna i kształcenie kadr

Polityka Nowej Szansy dostrzega potrzebę stałego zwiększania świadomości obywateli oraz ich wiedzy w dziedzinach, które wpływają na zapewnienie stabilnej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa. Dlatego też wskazane jest wykorzystanie w tym celu systemu kształcenia i zarówno na etapie edukacji szkolnej, jak i studiów wyższych należy zadbać o przekazywanie treści, które wpisują się w zwiększanie umiejętności przyszłych przedsiębiorców w zakresie przewyższania sytuacji kryzysowej.

Należy tutaj zwrócić uwagę na projekty realizowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju pod nadzorem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jak również przez samo Ministerstwo, które realizuje projekt pozakonkursowy – *Program praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych*.

Celem wspomnianego projektu pozakonkursowego jest wypracowanie, testowanie i trwałe wdrożenie jednolitego systemu praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych dla kierunków studiów o profilu praktycznym. W 2018 r. przeprowadzono dwa nabory dla uczelni. W projekcie wzięło dotychczas udział ponad 7 tysięcy studentów. Oczekuje się, że efektem projektu będzie rozwój kompetencji studentów, zwiększenie elastyczności szkół wyższych w zakresie tworzenia programów kształcenia, jak również zacieśnienie współpracy uczelni z przedsiębiorcami. W 2018 r. wydatki w projekcie wyniosły 6 636 183,83 zł (z budżetu państwa) oraz 35 578 726,02 zł (środki EFS).

Inicjatywy realizowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju mają charakter projektów wyłanianych w konkursach, a środki przeznaczone na ich realizację pochodzą z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Wśród tych, które mogą przyczynić się do skutecznego przekazywania wiedzy w zakresie przedsiębiorczości, należy wymienić:

- Zintegrowane Programy Uczelni – celem konkursów (całkowita alokacja – 2 mld zł) jest dostosowanie i realizacja programów kształcenia zgodnych z potrzebami społeczno-gospodarczymi na poziomie kraju i regionu poprzez m.in. wsparcie realizacji studiów o profilu praktycznym, obejmujących umiejętności zawodowe i kompetencje miękkie studentów, jak również wysokiej jakości programów stażowych. Konkursy były ogłaszane w 2017 oraz 2018 r. Do końca 2018 r. zawarto w sumie 148 umów o łącznej wartości 1 664 mln zł. Ponadto w przypadku 113 projektów z drugiej edycji konkursu, w 2018 r. trwała ocena merytoryczna (umowy zostaną zawarte w kolejnym roku). W maju 2018 r. ogłoszono również konkurs na Zintegrowane Programy Uczelni na rzecz Rozwoju Regionalnego (alokacja 300 mln zł, tym co najmniej 50 mln zł na projekty realizowane przez wnioskodawców posiadających siedzibę lub oddział zamiejscowy, istniejący co najmniej 24 miesiące, na terenie Województwa Śląskiego), w którym do negocjacji skierowano 49 projektów.
- Akademickie Biura Karier – celem konkursu jest wsparcie świadczenia wysokiej jakości usług przez instytucje wspomagające studentów w rozpoczęciu aktywności zawodowej na rynku pracy m.in. poprzez indywidualne poradnictwo zawodowe, wsparcie w zakładaniu własnej działalności gospodarczej, usługi w formie coachingu, mentoringu i kształcenie w zakresie przedsiębiorczości. W okresie sprawozdawczym w wyniku ogłoszonych w 2015 i 2017 roku konkursów realizowanych było 70 projektów o łącznej wartości 40,6 mln zł.
- Studia dualne – celem konkursu jest opracowanie programów kształcenia i realizacji studiów, które wychodzą naprzeciw oczekiwaniom potencjalnych pracodawców i przyszłych pracowników; kształcenie w tej formie odbywa się równolegle w formie zajęć dydaktycznych na uczelni i zajęć praktycznych u pracodawcy. Konkurs ogłoszono w 2017 r., a w 2018 r. zawarto 69 umów o wartości 127 mln zł.
- Program Rozwoju Kompetencji – celem konkursu jest umożliwienie podnoszenia kompetencji przez osoby kształcące się na poziomie wyższym, w obszarach kluczowych dla gospodarki, określanych w oparciu o analizy i prognozy, które jednocześnie wskazują potrzebę rozwijania określonych kompetencji oraz w oparciu o zapotrzebowanie zgłaszane przez pracodawców. Łącznie w obu konkursach było realizowanych 198 projektów o wartości 218,1 mln zł, z czego w 2018 r. trwała realizacja 189 projektów o wartości 208,6 mln zł.
- Nowe Programy Kształcenia – konkurs ogłoszony w 2016 r. umożliwi realizację programów kształcenia o profilu ogólnoakademickim lub praktycznym, dostosowanych

do potrzeb gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa, jak również uwzględniających potrzeby poszczególnych województw określone w Regionalnych Strategiach Innowacji. W 2018 r. uczelnie realizowały 38 projektów o łącznej wartości 30,7 mln zł.

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizuje również projekty na rzecz rozwoju przedsiębiorczości z inicjatywy Ministra Inwestycji i Rozwoju:

- Rozwój kadr dla sektora usług dla biznesu – konkurs (ogłoszony w 2017 r.) ma na celu rozwój kadr dla sektora usług dla biznesu (np. BPO, SSC, IT) stanowiących potencjał rozwojowy dla gospodarki i zatrudnieniowy dla absolwentów szkół wyższych. Założeniem interwencji jest również tworzenie warunków sprzyjających lokowaniu usług dla biznesu w mniejszych miastach. W 2018 r. realizowano 14 projektów o łącznej wartości 17,3 mln zł.
- Rozwój kadr dla sektora motoryzacyjnego – celem konkursu jest wsparcie rozwoju kadr dla przemysłu motoryzacyjnego, stanowiącego duży potencjał rozwojowy dla gospodarki i zatrudnieniowy dla absolwentów szkół wyższych w ramach podnoszenia kompetencji osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym, odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa. W okresie sprawozdawczym trwała realizacja 9 umów o łącznej wartości 11,1 mln zł zawartych po rozstrzygnięciu konkursu ogłoszonego w 2017 r.

Jednym z instrumentów rynku pracy skierowanym do przedsiębiorców jest, finansowany z Funduszu Pracy, Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS), którego dysponentem jest Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Fundusz wspiera w pewnym stopniu stabilność biznesową przedsiębiorstw, ponieważ stwarza możliwość dofinansowania różnych form zawodowego kształcenia ustawicznego zarówno pracowników, jak i samych pracodawców tak, aby mieli oni kwalifikacje i umiejętności jak najbardziej adekwatne do wymagań rynku pracy i szybko rozwijającej się i zmieniającej się gospodarki.

Pracownicy posiadający kwalifikacje i umiejętności pozwalające na szybkie reagowanie przez przedsiębiorcę na nowości rynkowe, czy możliwość zastosowania nowych technologii w gospodarce, niewątpliwie mają istotny wpływ na stabilność biznesową przedsiębiorstw. Podnoszenie i wzbogacanie kwalifikacji pracowników pozwala przedsiębiorcom zatrudniać dotychczasowych pracowników z kwalifikacjami i umiejętnościami dostosowanymi do potrzeb firmy, bez potrzeby poszukiwania i zatrudniania nowych osób, co często bywa trudne i długotrwałe.

W 2018 roku, największy wpływ na zachowanie stabilności w przedsiębiorstwach miały, przyjęte przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dla KFS dwa priorytety: wsparcie kształcenia ustawicznego w zidentyfikowanych w danym powiecie lub województwie zawodach deficytowych oraz wsparcie kształcenia ustawicznego w związku z zastosowaniem w firmach nowych technologii i narzędzi pracy.

1.3. Regionalne Programy Operacyjne

Obok wyżej wymienionych projektów, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, podejmuje się działania o charakterze szkoleniowo-doradczym, których efektem ma być wyposażenie przedsiębiorców w wiedzę i umiejętności skutecznego radzenia sobie z trudną sytuacją ekonomiczną firmy.

Część działań realizowanych na szczeblu regionalnym została rozpoczęta już w roku 2015, jednakże należy wskazać, że nie wszystkie działania, realizowane przez poszczególne województwa, dotyczą ściśle prewencji sytuacji kryzysowych w firmie. Regionalne Programy Operacyjne ujmują tę problematykę znacznie szerzej, przewidując wsparcie informacyjno-doradcze w zakresie dostarczenia przedsiębiorcom wiedzy dotyczącej szeroko rozumianej poprawy zarządzania czy przeciwdziałania niekorzystnym skutkom zmiany gospodarczej, itp. Taki zakres szkoleń i doradztwa może wprawdzie obejmować również przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w przedsiębiorstwie, ale przez to, że jest to tylko jeden z tematów, przekazywana wiedza na ten temat może być jedynie ogólna i nie odpowiadać na szczególne potrzeby przedsiębiorców w trudnościach.

Niemniej jednak należy odnotować, że problematyka zarządzania kryzysem i kwestie dotyczące zagrożenia upadłością, z każdym rokiem zyskują na znaczeniu w działaniach dotyczących wspierania przedsiębiorczości. Wyrazem takiego podejścia jest właśnie zaplanowanie w Regionalnych Programach Operacyjnych m.in. wsparcia, ukierunkowanego na nabycie przez przedsiębiorców umiejętność bycia elastycznym i zdolnym do zmian. Stwarza im to większe szanse na szybkie dostosowanie się do uwarunkowań rynkowych i tym samym umożliwia podniesienia ich konkurencyjności. Wzmocnienie adaptacyjności przedsiębiorstw do zmian odbywa się również poprzez wsparcie rozwoju kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców, umożliwiające poprawę jakości zarządzania, co w dalszej kolejności przekłada się na bardziej efektywne zapobieganie sytuacjom kryzysowym. Adresatem tego wsparcia są mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, w szczególności ich właściciele czy kadra zarządzająca.

Inicjatywy podejmowane przez regiony, które mogą zostać zakwalifikowane jako pomoc w ramach pierwszego działania kierunkowego PNS *Zapobieganie sytuacjom kryzysowym*

przedsiębiorstw są realizowane w ramach RPO ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Warto podkreślić, że Regionalne Programy Operacyjne przewidują pomoc o charakterze usług szkoleniowo-doradczych, które w dużej mierze dotyczą działań, jakie firma może podjąć, aby się rozwijać i tym samym zwiększyć swoją konkurencyjność. Oznacza to, że Regionalne Programy Operacyjne nie przewidują wyodrębnionych działań, które są skierowane wyłącznie do przedsiębiorców znajdujących się u progu sytuacji kryzysowej i siłą rzeczy zawartość merytoryczna tych szkoleń lub doradztwa dotyczy tematyki znacznie szerszej niż zagadnienia związane z prewencją niewypłacalności. Niemniej jednak w zakres tematyczny tych usług, bardzo często wpisują się treści mogące mieć znaczenie dla przedsiębiorców, którzy zdają sobie sprawę z nadchodzących trudności i chcą, uzyskać stosowną wiedzę i podnieść swoje kwalifikacje w zakresie działań, jakie mogą przedsięwziąć w celu uniknięcia kryzysu. Tym niemniej brak wyodrębnionych działań, skierowanych do ściśle zdefiniowanej grupy beneficjentów, może stanowić pewne utrudnienie w przeprowadzeniu czynności sprawozdawczych, które stanowią podstawę monitorowania Polityki Nowej Szansy.

Na podstawie danych przekazanych przez Urzędy Marszałkowskie, poniżej przedstawione zostały przykłady, jak poszczególne Regionalne Programy Operacyjne ujmują pomoc dla przedsiębiorców w zakresie prewencji niewypłacalności.

1.3.1. Województwo pomorskie

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WP) nie ma działań bezpośrednio dedykowanych firmom zagrożonym upadłością, jednakże wzmocnienie systemu wsparcia pomorskich przedsiębiorców jest kluczowym wyzwaniem Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie rozwoju gospodarczego „Pomorski Port Kreatywności”. Jest on dokumentem wykonawczym Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i stanowi podstawę nakreślenia zakresu interwencji w ramach RPO WP. Przewiduje on wsparcie działań dotyczących m.in. przedsiębiorstw rozpoczynających i rozwijających działalność (w tym B+R), internacjonalizacji, świadczenia specjalistycznych usług doradczych, a także kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej. Korzystając z oferty projektów, finansowanych ze źródeł RPO WP, firmy mogą uzyskać pomoc w wyjściu z sytuacji kryzysowej.

W kontekście działań związanych z ograniczaniem ryzyka upadłości przedsiębiorstw w ramach RPO WP nie przewidziano działań wprost adresowanych do tego typu beneficjentów. Nie bez znaczenia pozostaje jednak fakt, że dla podmiotów gospodarczych (sektora MSP jak i dużych przedsiębiorstw) możliwe są w województwie pomorskim liczne

rozwiązania stwarzające dostęp do finansowania, zarówno w formie dotacji, jak i preferencyjnych, zwrotnych instrumentów finansowych.

1.3.2. Województwo zachodniopomorskie

W zadaniach województwa nie przewidziano działań wpisujących się bezpośrednio w cele Polityki Nowej Szansy, jednakże samorząd traktuje wnioski i rekomendacje przedstawione w dotychczasowych raportach z monitorowania PNS jako istotną wskazówkę dla działań mających na celu wspieranie podmiotów, które mogą stanąć w obliczu bankructwa lub doświadczyły porażki biznesowej.

Jako przykład takiego działania można wskazać możliwość bezpłatnego skorzystania przez firmy z usług jakie świadczy działające przy Urzędzie Marszałkowskim Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE), które odpowiada na potrzeby przedsiębiorców, w szczególności z sektora MŚP, w zakresie internacjonalizacji czy prowadzenia inwestycji poza granicami kraju. Jego usługi są skierowane do firm, które z powodu ograniczonych zasobów finansowych często rezygnują z podejmowania ryzyka penetracji nowych rynków, obawiając się nieprzewidzianych trudności, które mogą się tam pojawić. Ich obawy budzi także konieczność ponoszenia znacznych kosztów związanych z dotarciem do nowych klientów. Centrum udziela informacji dotyczących procedur i przepisów, możliwości dofinansowania różnych form działalności na poziomie zarówno regionalnym jak i krajowym, ale również prowadzi działania mające na celu poszukiwanie kontrahentów dla firm, w tym kooperantów zagranicznych. W ramach prowadzonych działań w roku 2018 COIE wykonało 42 usługi proekspertowe.

1.3.3. Województwo łódzkie

Samorząd realizuje Politykę Nowej Szansy poprzez poddziałania finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020 (Oś Priorytetowa X) *Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie*, Działanie X.2 *Rozwój pracowników i przedsiębiorstw: Poddziałanie X.2.1 Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników*.

Celem szczegółowym Poddziałania X.2.1 jest podniesienie kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców sektora MŚP i ich pracowników, w tym MŚP przechodzących procesy adaptacyjne, restrukturyzacyjne i modernizacyjne. Środki te udostępniane są przez operatorów/beneficjentów wybranych w konkursie i przeznaczone na wspieranie procesów adaptacyjnych w przedsiębiorstwach sektora MŚP za pomocą usług rozwojowych dostępnych w Bazie Usług Rozwojowych (BUR) prowadzonej przez Polską Agencję Rozwoju

Przedsiębiorczości. Przedsiębiorstwa, po zakwalifikowaniu się do projektu realizowanego przez Operatora, otrzymują wsparcie w formie bonów rozwojowych na wybraną przez siebie usługę rozwojową zamieszczoną w BUR.

W 2018 r. Województwo Łódzkie w ramach Poddziałania X.2.1 ogłosiło 1 konkurs, w którym 3 Wnioskodawców otrzymało dofinansowanie na łączną kwotę 56 142 156,28 PLN (wartość ogółem projektów wybranych do dofinansowania wyniosła 68 670 156,28 PLN). Tym samym, w chwili obecnej na terenie województwa łódzkiego działa 5 Operatorów, dystrybuujących wsparcie w formie bonów rozwojowych dla MŚP.

W ramach Poddziałania X.2.2 możliwa jest realizacja projektów obejmujących działania aktywizujące skierowane głównie do osób, które straciły zatrudnienie lub są zagrożone zwolnieniem, tj. szkolenia i kursy zawodowe, doradztwo zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania jako obowiązkowy element wsparcia, poradnictwo psychologiczne, pośrednictwo pracy, staże i praktyki zawodowe przygotowujące do podjęcia pracy w nowym zawodzie, subsydiowanie zatrudnienia uczestnika projektu u nowego pracodawcy, studia podyplomowe oraz bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą.

1.3.4. Województwo podlaskie

Działania zbieżne z realizacją założeń Polityki Nowej Szansy (PNS) przewidziane są w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020* (RPOWP 2014-2020). Są one bezpośrednio lub pośrednio ukierunkowane na wsparcie powstawania nowych przedsiębiorstw, rozwój kadr przedsiębiorstw, zwiększenie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw, czy podniesienie jakości usług okołobiznesowych.

Wśród inicjatyw wymienionego Programu należy wskazać Działanie 2.4. *Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian*, przewidziane w ramach Priorytetu Inwestycyjnego (PI) 8v *Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian*.¹

W powyższym działaniu realizowane są szkolenia i inne usługi rozwojowe, skierowane z jednej strony do kadry zarządzającej, z drugiej zaś do pracowników przedsiębiorstw. Stosowane podejście wdrożeniowe w ramach działania uwzględnia daleko idącą indywidualizację i profesjonalizację usług rozwojowych. Aby ułatwić pracodawcom inwestowanie w kapitał ludzki zgodnie z indywidualnymi potrzebami w tym zakresie, wspierane jest podmiotowe finansowanie kształcenia. Należy podkreślić, że to właśnie

---

¹ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020*, CCI 2014PL16M2OP010, Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 310/4517/2018 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 31 lipca 2018 r., s. 70.

przedsiębiorcy powinni kształtować popyt na usługi szkoleniowe, które są do nich skierowane. Tym samym przedsiębiorcy powinni korzystać z takich szkoleń, które są im faktycznie potrzebne, a nie z takich, które im oferuje rynek szkoleniowy.

Założona interwencja uwzględnia również wsparcie fakultatywne, jakim jest diagnoza potrzeb rozwojowych przedsiębiorstwa. Skuteczność działań w zakresie adaptacyjności przedsiębiorstw i ich pracowników uwarunkowana jest znajomością specyfiki rynku, dlatego też w Działaniu 2.4 zaplanowano wsparcie diagnozowania, ukierunkowanego na przeprowadzenie badań i analiz, w połączeniu z elementami wdrożeniowymi, w zakresie zmian gospodarczych w regionie. Trafna diagnoza umożliwia zapobieganie oraz wczesne reagowanie na sytuacje kryzysowe w przedsiębiorstwach. W ramach oferowanego wsparcia, w roku 2018 Instytucja Pośrednicząca RPO WP 2014-2020 – Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, kontynuowała realizację projektu (wyłonionego w trybie pozakonkursowym) polegającego na stworzeniu i funkcjonowaniu podmiotowego systemu finansowania usług rozwojowych w województwie podlaskim. Projekt jest realizowany w okresie 20.08.2016-31.12.2021. Całkowita wartość projektu wynosi 26 158 983,84 zł, w tym wartość dofinansowania UE 21 969 955,75 zł. W roku 2018, w ramach przedmiotowego projektu, przedsiębiorcy złożyli 265 kompletnych i poprawnych wniosków o przyznanie środków na dofinansowanie usług rozwojowych, o łącznej wartości przyznanego dofinansowania 7 867 807,44 zł.

1.3.5. Województwo śląskie

W ramach działań Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Działania 8.2 *Wsparcie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw, przedsiębiorców i ich pracowników*, przewidziało instrument wsparcia w formule dostarczenia usług rozwojowych, doradczych, szkoleniowych zgodnych z potrzebami przedsiębiorstwa (m.in. usług w zakresie wsparcia kapitałowego, zarządzania i prowadzenia działalności gospodarczej, budowania i rozwoju biznesu, organizacyjnych, ekonomiczno-finansowych, prawnych, marketingowych, w zakresie zarządzania strategicznego, audytów strategicznych, szkolenia z transferu i komercjalizacji wiedzy oraz ochrony własności przemysłowej). Ponadto wspierany jest rozwój kwalifikacji pracowników zgodnie z potrzebami pracodawców.

W roku 2018 rozstrzygnięto dwa nabory w Działaniu 8.2:

- 8.2.3. Wsparcie dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa – Konkurs – nr RPSL.08.02.03-IP.02-24-045/17 (budżet naborów

48 512 250 zł). W ramach poddziałania Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 22 maja 2018 r. pozytywnie rekomendował do dofinansowania jeden projekt o wartości 57 073 235,30 zł;

- 8.2.3. Wsparcie dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa – Konkurs (OSI Bytom) – nr RPSL.08.02.03-IP.02-24-042/17 (budżet naborów 14 196 758,33 zł). W ramach poddziałania Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 27 lutego 2018 r. pozytywnie rekomendował do dofinansowania jeden projekt o wartości 16 702 068,57 zł.

W roku 2018 przeprowadzono także nabór:

- 8.2.2. Wsparcie dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa – RIT Subregionu Północnego – nr RPSL.08.02.02-IP.02-24-058/18 Termin składania wniosków od 29.10 – 29.11.2018 r. Całkowita kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie wynosiła 1 609 721,67 zł. Do konkursu zgłosił się jeden podmiot, tj. Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. z projektem „Usługi rozwojowe dla MŚP”.

1.3.6. Województwo podkarpackie

Realizacja celów Polityki Nowej Szansy następuje przez działania współfinansowane ze środków EFS. Za ich wdrażanie odpowiada Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Działanie 7.5 – *Rozwój kompetencji pracowników sektora MŚP*, wdrażane w systemie popytowym, obejmuje dofinansowanie usług rozwojowych, w tym podnoszenie kwalifikacji pracowników, wynikających z diagnozy potrzeb rozwojowych przedsiębiorstwa. Realizacja wsparcia doradczego i szkoleniowego dla pracowników sektora MŚP koncentruje się m.in. na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym występującym lub mogącym wystąpić w przedsiębiorstwie.

W listopadzie 2017 r. został ogłoszony konkurs, w ramach którego nabór wniosków przewidziano w okresie od 2 do 12 stycznia 2018 r. Na dofinansowanie projektów w tym konkursie przeznaczono kwotę 5 600 201,00 zł (w całości wkład UE). Konkurs został rozstrzygnięty 22 lutego 2018 r. Umowę podpisano z jednym wnioskodawcą w dniu 23 kwietnia 2018 r. – wartość całkowita umowy wynosi: 7 350 354,00 zł z czego wkład UE wynosi 5 266 404,00 zł, natomiast wkład własny: 2 083 950,00 zł.

Kolejny nabór w ramach działania 7.5 został ogłoszony w III kwartale 2018 r. Ogólna pula środków przeznaczonych na dofinansowanie wyniosła 17 115 546,00 zł. W odpowiedzi na nabór wpłynęło 11 wniosków o łącznej wartości 77 350 158,99 zł, w tym wkład UE

55 645 380,61 zł. W ramach konkursu zostanie wyłonionych trzech operatorów. Rozstrzygnięcie konkursu zaplanowano na I kwartał 2019 roku.

1.3.7. Województwo dolnośląskie

Wsparcie dla przedsiębiorców, które można zakwalifikować jako pomoc w zakresie przeciwdziałania sytuacji kryzysowej, realizowane jest w ramach Działania 8.6 *Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców z sektora MMŚP*.

W ramach Działania 8.6 realizowany był w 2018 roku 1 projekt przez Beneficjenta - Agencję Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A. Projekt pt. „Partnerstwo na rzecz rozwoju dolnośląskich MMŚP i ich pracowników” realizowany jest od 01.11.2016 r. do 31.07.2019 r. Alokacja środków europejskich na konkurs ogłoszony 09.05.2016 r. wynosiła 37 298 000,00 zł. Nabór wniosków przeprowadzono od 09.06.2016 r. do 30.06.2016 r. Cel szczegółowy działania to poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców z sektora MMŚP.

Typ projektów ukierunkowany jest na wzrost konkurencyjności dolnośląskich mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez usługi realizowane w ramach Bazy Usług Rozwojowych pozwalające na rozwój przedsiębiorstwa i/lub jego pracowników, w szczególności nabycie lub potwierdzenie kwalifikacji, usprawnienie procesów lub obszaru działania przedsiębiorstwa, częściową lub całkowitą zmianę profilu działalności gospodarczej.

Wartość projektu: 43 524 945,59 zł (w tym dofinansowanie z UE: 36 996 022,79 zł). Partnerzy: Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej Sp. z o.o.; Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.; Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.; Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A.; Agencja Rozwoju Regionalnego AGROREG S.A. Grupę docelową stanowią mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz ich pracownicy. Zakłada się, że w ramach projektu wsparcie skierowane zostanie do przedsiębiorców z sektora MMŚP oraz ich pracowników, w tym do 1402 MMŚP, 4120 osób pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Rezultatem projektu ma być zrealizowanie własnych celów rozwojowych przez 1262 przedsiębiorstwa MMŚP oraz uzyskanie kwalifikacji bądź nabycie kompetencji przez 3707 osób pracujących w MMŚP.

W ramach projektu realizowane się następujące działania: prowadzenie spotkań doradczych z przedsiębiorcami w zakresie określenia potrzeb rozwojowych MMŚP oraz korzystania z systemu BUR (tj. portalu wymiany informacji między dostawcami usług rozwojowych i przedsiębiorcami, zawierającego pełen zakres ofert – od pojedynczych trenerów po największych dostawców).

Na bieżąco Beneficjent informuje (osobiście, telefonicznie i mailowo) wszystkich zainteresowanych przedsiębiorców o możliwości udziału w projekcie, a dodatkowo

kontaktuje się z firmami szkoleniowymi w celu zachęcenia ich do rejestracji w BUR. W ramach projektu nawiązano współpracę m.in. z urzędami gmin, urzędami pracy. Informację o projekcie prezentowano przedsiębiorcom na różnego rodzaju spotkaniach (indywidualne, grupowe, konferencje etc.).

Pomoc świadczona była na podstawie umów o przyznaniu wsparcia na realizację usług rozwojowych. Uczestnikom wsparcia nadawane są ID w systemie BUR. Każdemu uczestnikowi wystawiane są promesy oraz zaświadczenia o udzielonej pomocy de minimis. Przedsiębiorcom, którzy skorzystali z usług rozwojowych, wypłacano refundację dofinansowania. Przedsiębiorcy wnoszą wkład własny finansowy, pokrywając pozostałe koszty realizacji usług rozwojowych, które nie zostały objęte refundacją. Łącznie dzięki udziałowi w programie swój cel rozwojowy zrealizowało 1550 MMŚP.

W dniu 11.06.2018 r. został ogłoszony kolejny konkurs na realizację Działania 8.6, na który alokacja środków europejskich wynosiła 26 312 350,00 zł, a nabór wniosków przeprowadzony został od 16.07.2018 r. do 24.07.2018 r.

Konkurs dotyczył naboru projektów składanych w ramach typu operacji 8.6.A, tj. projektów na rzecz wzrostu konkurencyjności dolnośląskich mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez usługi realizowane w ramach Bazy Usług Rozwojowych pozwalające na rozwój przedsiębiorstwa i/lub jego pracowników, w szczególności nabycie lub potwierdzenie kwalifikacji, usprawnienie procesów lub obszaru działania przedsiębiorstwa, częściową lub całkowitą zmianę profilu działalności gospodarczej.

W dniu 14.11.2018 r. została podpisana umowa na realizację drugiego projektu w ramach Działania 8.6 przez Agencję Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A., pt. „Partnerstwo na rzecz rozwoju dolnośląskich MMŚP i ich pracowników – Edycja II”.

Wartość projektu wynosi 30 955 705,86 PLN (w tym dofinansowanie z UE: 26 312 345,66 PLN). Partnerzy: Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej Sp. z o.o., Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A., Agencja Rozwoju Regionalnego AGROREG S.A. Okres realizacji projektu to 01.08.2019 r. - 30.04.2022 r.

Grupę docelową stanowią mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz ich pracownicy. Zakłada się, że w ramach projektu wsparcie skierowane zostanie do przedsiębiorców z sektora MMŚP oraz ich pracowników, w tym do 1086 MMŚP, 2568 osób pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Rezultatem projektu ma być zrealizowanie własnych celów rozwojowych przez 978 przedsiębiorstw MMŚP oraz uzyskanie kwalifikacji bądź nabycie kompetencji przez 2311 osób pracujących w MMŚP.

1.3.8. Województwo lubelskie

Od 2017 r., województwo lubelskie jako jeden z 6 parterów z terenu Unii Europejskiej (Włochy, Belgia, Grecja; Hiszpania, Węgry i Polska), realizuje projekt REBORN - Embracing failure to encourage entrepreneurship and competitiveness (Wykorzystanie porażki w biznesie do wspierania przedsiębiorczości i konkurencyjności). Projekt finansowany jest w ramach programu Interreg Europa ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Działanie 2 Konkurencyjność MŚP, Poddziałanie 2.1. *Usprawnienie polityk w zakresie konkurencyjności MŚP*. Projekt trwa od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2020 r.

W ramach projektu realizowanych jest 5 działań w podziale na 3 grupy docelowe, które koncentrują się wokół następujących zagadnień: stworzenia rozwiązań finansowych w zakresie Polityki Nowej Szansy, budowania pozytywnego wizerunku przedsiębiorców podejmujących ponowną działalność gospodarczą i wspieranie ich w powrocie na rynek oraz zwiększania świadomości na temat niewypłacalności i wiążącej się z koniecznością zwiększania umiejętności w zakresie zarządzania firmą w sytuacji kryzysowej.

Rok 2018 był ostatnim rokiem realizacji I fazy projektu *Międzyregionalnego procesu uczenia*, której rezultatem jest powstanie dokumentu pn. *Regionalny Plan Działania Województwa Lubelskiego*, który wskazuje katalog narzędzi mających na celu wsparcie przedsiębiorstw w trudnościach oraz przewiduje realizację działań, pozwalających na udoskonalenie instrumentów polityki w regionie tj. Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.

Planowane do realizacji działania określone w *Regionalnym Planie Działania* są wynikiem współpracy międzyregionalnej z partnerami projektu, jak i wiedzy zdobytej na poziomie regionalnym od przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa lubelskiego oraz przedstawicieli Regionalnej Grupy Interesariuszy tj. przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, instytucji otoczenia biznesu oraz organizacji pozarządowych. W trakcie I fazy realizacji projektu na poziomie partnerstwa odbyły się 3 warsztaty międzyregionalne, wizyta studyjna oraz konferencja podsumowująca w Budapeszcie. Na poziomie regionu odbyły się 4 spotkania Business Breakfast dla przedsiębiorców, które pozwoliły zdobyć wiedzę o tym jakie bariery i problemy napotykają przedsiębiorcy, jakiego rodzaju wsparcia potrzebują oraz 5 spotkań Regionalnej Grupy Interesariuszy, w trakcie których dyskutowano i określono działania jakie mogą podjąć

w ramach swoich kompetencji poszczególne instytucje w odniesieniu do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji. W ramach podsumowania wypracowanych wyników, z końcem roku zostało zorganizowane spotkanie podsumowujące learning experience event pn. „Warsztat dla biznesu. Porażka – wnioski – sukces w biznesie”, w trakcie którego zostały zaprezentowane dotychczasowe osiągnięcia projektu, finalny kształt dokumentu *Regionalny Plan Działania Województwa Lubelskiego* oraz omówiono sytuacje kryzysowe z różnej perspektywy tj. przedsiębiorcy i obiektywnego zewnętrznego eksperta. W ramach współpracy z interesariuszami oraz przedsiębiorcami zidentyfikowano pięć działań dedykowanych wyodrębnionym trzem grupom docelowym.

Regionalny Plan Działań wskazuje katalog narzędzi mających na celu wsparcie przedsiębiorstw, które napotyka trudności w swojej działalności, przeciwdziałanie likwidacji upadłości przedsiębiorstw poprzez reagowanie w odpowiednim momencie, ale także wsparcie dla tych, którzy pomimo porażki podejmują decyzję o ponownym wejściu na rynek. Rozpoczynająca się w 2019 roku II faza projektu REBORN będzie polegała na wdrażaniu i realizacji poszczególnych działań zaplanowanych w ramach w/w dokumentu.

W ramach „Drugiej grupy docelowej” Projektu REBORN – przedsiębiorstwa, które odczuwają pierwsze symptomy pogarszania się swojej sytuacji na rynku – zaplanowano Działanie 1: Program doradczo-szkoleniowy dla przedsiębiorców w trudnej sytuacji.

Działanie jest ukierunkowane na stworzenie zasad systemu wsparcia przedsiębiorstw, które doświadczają pierwszych trudności w prowadzeniu działalności gospodarczej, czyli należących do wskazanej we wstępie dokumentu drugiej grupy docelowej.

Szczegółowe opracowanie zasad funkcjonowania Programu dla przedsiębiorstw, które doświadczają trudności w ramach funkcjonowania na rynku będzie wymagało zaangażowania wielu podmiotów zajmujących się tematyką wspierania przedsiębiorstw. Ze względu na to, że grupa docelowa jest grupą znacznego ryzyka z punktu widzenia wsparcia środkami publicznymi, skonstruowanie odpowiednich zasad będzie wymagało specjalistycznej i fachowej wiedzy.

Przewiduje się, że zasadniczym elementem Programu będzie profesjonalne doradztwo biznesowe dostępne w ramach specjalnie utworzonych jednostek. Jednocześnie aby było ono jak najbardziej skuteczne wymagane jest indywidualne podejście i przypisanie konkretnego eksperta do danego przedsiębiorstwa, a w efekcie długoterminowa współpraca z danym przedsiębiorcą. Współpraca rozpocznie się od szczegółowej diagnozy sytuacji danego podmiotu, kolejnym krokiem będzie przygotowanie planu naprawczego, realizacja tego planu, wsparcie w poszukiwaniu finansowania zewnętrznego jeśli dany podmiot będzie potrzebował

takiego finansowania (jeśli zostanie to zdiagnozowane), aż po monitorowanie sytuacji przedsiębiorcy na rynku po przeprowadzeniu całego procesu. Szczegóły takiego procesu, konkretne kwalifikacje ekspertów, forma funkcjonowania jednostki skupiającej ekspertów oraz kryteria kwalifikacji do takiego Programu (w tym ustalenie zestawu wskaźników, które będą świadczyły o trudnej sytuacji przedsiębiorcy) zostaną dopracowane w ramach realizacji przedmiotowego Działania, przy wsparciu podmiotów, które współpracują na co dzień z przedsiębiorstwami i posiadają odpowiednią wiedzę do przygotowania zasad funkcjonowania Programu doradczo-szkoleniowego. Zasady wdrażania Programu zostaną opracowane do końca 2019 roku.

1.3.9. Województwo mazowieckie

Samorząd bezpośrednio nie finansuje działań z zakresu Polityki Nowej Szansy. Polityka Nowej Szansy na poziomie regionalnym, w ramach zapobiegania sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw, jest realizowana głównie w ramach działania: *Usługi informacyjno-doradcze dla przedsiębiorców w zakresie przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym*. Realizacja przez regiony wymienionych działań, co do zasady, została zaplanowana do sfinansowania z regionalnych programów operacyjnych w ramach priorytetu inwestycyjnego 8v. (EFS) *Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian*. Województwo mazowieckie, jako region tzw. „lepiej rozwinięty”, nie uzyskało zgody KE na uwzględnienie tego priorytetu inwestycyjnego w RPO WM 2014-2020.

1.3.10. Województwo małopolskie

W ramach RPO WM 2014-2020 przewidziane jest dodatkowo działanie wpisujące się w program Polityki Nowej Szansy, określone odpowiednio działaniem kierunkowym 1 (PNS): Zapobieganie sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw. Odpowiada na nie Działanie 3.2. Promocja postaw przedsiębiorczych oraz potencjał IOB.

Zapisy działania mówią że „Interwencja podejmowana w ramach działania ukierunkowana jest na wsparcie przedsiębiorczości i kreowanie postaw przedsiębiorczych oraz budowanie potencjału IOB. W ramach działania realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu promocji przedsiębiorczości oraz profesjonalizacji usług doradczych IOB”.

W grudniu 2018 r. ogłoszono nabory w ramach działania 3.2. Termin zakończenia konkursu to kwiecień 2019 r. Orientacyjna kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu wynosi 34 326 756,54 PLN. Kwota stanowiąca wysokość podpisanych umów zostanie uwzględniona jako nakłady finansowe poniesione w 2019 r.

1.3.11. Wnioski

Dotychczasowe raporty pokazują, że działania podejmowane przez PARP oraz instytucje wspierające przedsiębiorców na poziomie regionalnym, w dużym stopniu realizują cele ukierunkowane na dostarczenie przedsiębiorcom stosownej wiedzy i umiejętności dotyczących reagowania na sytuacje kryzysowe, które mogą pojawić się w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Dotychczasowe osiągnięcia w realizacji projektu Early Warning Europe i bardzo pozytywny odbiór tej inicjatywy w środowisku przedsiębiorców, pozwalają oczekiwać, że projekt ma duże szanse stać się podstawą do zbudowania systemu prewencji w zakresie sytuacji kryzysowych z powodzeniem minimalizującego niewypłacalność i pojawiającą się w konsekwencji likwidację przedsiębiorstwa. W chwili obecnej Early Warning Europe ma status projektu pilotażowego. Działania prowadzone w ramach pilotażu planowo zakończą się w listopadzie 2019 roku. Rozpoczęto prace nad opracowaniem i uruchomieniem nowego projektu *System Wczesnego Ostrzegania MMŚP w okresowych trudnościach*.

Pomoc informacyjno-doradcza dla przedsiębiorców na poziomie regionalnym bardzo często dotyczy problemów, które mają szerszy kontekst niż przeciwdziałanie pojawiającej się w firmie sytuacji kryzysowej. Jest to prawdopodobnie wynikiem tego, że wsparcie w ramach RPO zostało zaplanowane tak, aby uwzględnić szerokie spektrum problemów, które dotyczą przedsiębiorców. Stworzenie systemu skutecznego przeciwdziałania kryzysowi w przedsiębiorstwie jest działaniem bardzo trudnym, ponieważ przedsiębiorcy w dalszym ciągu niechętnie mówią o występujących sytuacjach kryzysowych, obawiając się stygmatyzacji w ich środowisku, która może mieć negatywny wpływ na podejmowane przez nich działania sanacyjne. Jako działania o charakterze prewencyjnym, regiony najczęściej wskazują wsparcie, dotyczące rozwoju kompetencji przedsiębiorców i pracowników.

2. OGRANICZANIE RYZYKA LIKWIDACJI PRZEDSIĘBIORSTW (POZASĄDOWE I SĄDOWE FORMY NAPRAWY I RESTRUKTURYZACJI)

Działania prowadzone w ramach drugiego obszaru kierunkowego mają na celu umożliwienie przedsiębiorcom, których dotknęła już sytuacja kryzysowa, przeprowadzenia działań naprawczych, zmierzających do uniknięcia konieczności zakończenia działalności gospodarczej.

2.1. Ministerstwo Sprawiedliwości

Na początku stycznia 2018 r. resort zakończył prace nad zmianami w ustawach: Prawo restrukturyzacyjne oraz Kodeks postępowania administracyjnego. Nowelizacja obu aktów została uchwalona przez Sejm 10 stycznia 2018 r. Zmiany polegały na dostosowaniu przepisów dotyczących pomocy publicznej w zakresie restrukturyzacji do wytycznych formułowanych przez Komisję Europejską.

Ponadto w zakresie prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego w 2018 r. prowadzono prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy Prawo upadłościowe oraz niektórych innych ustaw (projekt został skierowany do konsultacji publicznych 25 maja 2018 r.). Głównym celem projektu jest usprawnienie postępowań upadłości konsumenckiej oraz procedur oddłużeniowych, dotyczących osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Projekt zawiera także zmiany w przepisach dotyczących przedsiębiorców, mające na celu ulepszenie obowiązującego modelu upadłości przedsiębiorców – np. zmiany w przepisach dotyczących przygotowanej likwidacji.

W zakresie przepisów proceduralnych w sprawach gospodarczych kontynuowano prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (UD 309). Projekt ustawy został przyjęty przez Radę Ministrów 19 grudnia 2018 r. Projekt przewiduje m.in. przywrócenie odrębnego postępowania w sprawach gospodarczych, co ma usprawnić prowadzenie tego typu spraw.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że ustawą z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz. U. z 2019 r. poz. 55) dokonano zmiany przepisów Prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego w zakresie informatyzacji tego typu postępowań. Ustawa ma wejść w życie 1 grudnia 2020 r. i przewiduje wprowadzenie w miejsce Centralnego Rejestru Restrukturyzacji i Upadłości – Krajowego Rejestru Zadłużonych.

2.2. Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii

W 2018 r. w dalszym ciągu trwały prace nad przygotowaniem projektu regulacji prawnej umożliwiającej udzielanie pomocy publicznej przedsiębiorcom podejmującym działania restrukturyzacyjne, w postaci wsparcia o charakterze finansowym. W październiku 2018 r. do Wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów został wpisany *projekt ustawy o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorstw*. Regulacja ta obejmie rozwiązania systemowe dotyczące warunków, form i trybu udzielania tej pomocy. Podstawowym celem przygotowywanej regulacji jest zagwarantowanie przedsiębiorcom możliwości skorzystania z efektywnego instrumentu pomocy, odpowiadającego ich realnym potrzebom podczas procesu powrotu na konkurencyjny rynek przy zapewnieniu racjonalnego wykorzystania środków publicznych.

2.3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

W oparciu o przepisy w zakresie pomocy publicznej na ratowanie lub restrukturyzację przedsiębiorstw, pomoc dla przedsiębiorców w trudnej sytuacji oferuje ZUS. Przedsiębiorcy znajdujący się w trudnej sytuacji ekonomicznej mogą występować do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskami o udzielenie ulgi na spłatę należności z tytułu składek.

W roku 2018 Zakład podobnie jak w latach ubiegłych wspierał przedsiębiorców, którzy mieli trudności w opłacaniu składek, udzielając układów ratalnych oraz odroczeń terminu płatności składek na podstawie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych² oraz innych ustaw. Zakład w 2018 r. udzielił 58 852 ulg na kwotę 2 681 mln zł a w 2017 r. – 53 258 na kwotę 2 147,2 mln zł.

Na przestrzeni kolejnych lat obserwowany jest wzrost zainteresowania płatników składek ulgami, co może wynikać z popularyzacji dobrowolnych form spłaty zadłużenia z tytułu składek przez działania powołanych w ZUS, doradców ds. ulg i umorzeń.

Na koniec roku 2018 odnotowano wzrost pomocy publicznej udzielonej przez Zakład o ponad 60% w porównaniu do roku 2017. Związane to było ze zwiększoną ilością wniosków składanych przez przedsiębiorców na skutek zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych³. Płatnicy składek, którzy nadal prowadzą działalność gospodarczą i posiadają zadłużenie za okresy wsteczne aby móc podlegać dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu muszą istniejące zaległości opłacić lub podpisać z Zakładem umowę o rozłożeniu ich na raty.

---

² Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o zmianie ustawy — Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 poz. 1027).

Dodatkowo, Zakład w roku 2018 skierował 121 wniosków do sądu o ogłoszenie upadłości, z czego w stosunku do 10 ogłoszono upadłość na kwotę 27 mln zł.

2.4. Województwo lubelskie

W ramach „Pierwszej grupy docelowej” projektu REBORN – przedsiębiorstwa, które przechodzą proces restrukturyzacji – zaplanowano Działanie 4: Przygotowanie rekomendacji dotyczących realizacji Polityki Nowej Szansy oraz prawa restrukturyzacyjnego.

W związku z powyższym zdecydowano, że przy udziale przedsiębiorców zostaną sformułowane rekomendacje dla właściwego ministerstwa, zarówno w zakresie samej realizacji Polityki Nowej Szansy jak i ustawy Prawo restrukturyzacyjne. Rekomendacje oprócz tego, że będą dotyczyły zapisów konkretnych dokumentów, będą odnosiły się również do kwestii wdrożeniowych. Przedsiębiorcy biorący udział w spotkaniach organizowanych w ramach projektu zadeklarowali chęć współpracy w tym zakresie i przekazania uwag oraz rekomendacji wynikających z ich doświadczenia. Rekomendacje zostaną przekazane do Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii, które odpowiedzialne jest za realizację szeregu polityk związanych z przedsiębiorcami, w tym Politykę Nowej Szansy w Polsce.

3. SPRAWNE PRZEPROWADZENIE LIKWIDACJI PRZEDSIĘBIORSTW (SĄDOWE FORMY RESTRUKTURYZACJI I LIKWIDACJI)

Działania trzeciego obszaru Polityki Nowej Szansy koncentrują się na dwóch głównych obszarach: zmiany w prawie i podnoszenie kompetencji sędziów.

3.1. Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury

W celu podniesienia kwalifikacji sędziów orzekających w sprawach upadłościowych, Polityka Nowej Szansy przewiduje prowadzenie szkoleń, przede wszystkim z zakresu wiedzy ekonomicznej i finansowej, obejmującej wskazanie efektów ekonomicznych wynikających z prowadzonych postępowań. Szkolenia te prowadzi Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury, która w 2018 r. przeprowadziła następujące szkolenia o tematyce wpisującej się w zakres Polityki Nowej Szansy:

- „Elementy rachunkowości i finansów”. Szkolenie odbyło się w dwóch edycjach po 16 godzin. Łącznie przeszkolono 122 osoby, w tym: 49 sędziów, 4 asesorów sądowych, 61 referendarzy oraz 8 prokuratorów. Koszt szkolenia wyniósł 36 656,10 zł i został pokryty z dotacji budżetowej;
- „Spory korporacyjne w spółkach kapitałowych”. Szkolenie obejmowało 16 godzin. Łącznie przeszkolono 34 osoby, w tym: 17 sędziów, 12 asystentów sędziego, 3 referendarzy, 1 prokuratora oraz 1 asystenta prokuratora. Koszt szkolenia wyniósł 26 150,04 zł i został pokryty z dotacji budżetowej;
- „Prawo upadłościowe i restrukturyzacyjne”. Szkolenie obejmowało 16 godzin. Łącznie przeszkolono 55 osób, w tym: 46 sędziów, 7 asesorów sądowych oraz 2 prokuratorów. Koszt szkolenia wyniósł 29 556,30 zł i został pokryty z dotacji budżetowej;
- „Elementy rachunkowości i finansów”. Szkolenie obejmowało 16 godzin. Łącznie przeszkolono 70 osób, w tym: 29 sędziów, 4 asystentów sędziego oraz 1 referendarza. Koszt szkolenia wyniósł 37 789,20 zł i został pokryty z dotacji budżetowej.

Ponadto, w ramach projektu „Szkolenia z zakresu prawa gospodarczego i cywilnego dla kluczowych kadr sądownictwa” finansowanego z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury przeprowadziła szkolenie „Prawo karne gospodarcze”, w trakcie którego jednym z tematów szczegółowych był temat „Niezgłoszenie upadłości przedsiębiorcy”. Szkolenie obejmowało 16 godzin. Łącznie

przeszkolono 162 osoby, w tym: 81 sędziów, 7 asesorów sądowych, 67 asystentów sędziego oraz 7 referendarzy.

3.2. Ministerstwo Sprawiedliwości

W 2018 r. w zakresie działania: „Sprawne przeprowadzenie likwidacji przedsiębiorstw” podejmowało standardowe działania nadzorcze w przypadku ujawnienia, że konkretne postępowanie upadłościowe nie toczy się sprawnie.

W takich przypadkach zwracano się do prezesów właściwych sądów apelacyjnych o podjęcie działań z zakresu sprawowanego wewnętrznego nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów powszechnych. Ponadto w ustalonych przez Ministra Sprawiedliwości *Ogólnych kierunkach wewnętrznego nadzoru administracyjnego w 2018 r.* wykonywanego przez prezesów sądów apelacyjnych wskazano na następujące zagadnienia dotyczące postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych:

- terminowość czynności podejmowanych w związku z wpływem zażaleń podlegających rozpoznaniu przez sądy upadłościowe i restrukturyzacyjne;
- działania organizacyjne i kadrowe mające na celu zapewnienie właściwego toku urzędowania sądów rejonowych przy rozpoznawaniu spraw upadłościowych osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, wobec stałego i systematycznym wzrostu wpływu tego rodzaju spraw.

4. WSPARCIE PONOWNEGO PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ – TZW. „NOWY START”

Działania prowadzone w ramach obszaru czwartego Polityki Nowej Szansy mają na celu pokazanie, że porażka w biznesie nie powinna być postrzegana jedynie jako zjawisko negatywne, co może sprzyjać hamowaniu zachowań przedsiębiorczych w przyszłości. Tymczasem porażka może być dla uczciwego przedsiębiorcy źródłem cennych doświadczeń, które przy prowadzeniu kolejnej działalności pozwolą na uniknięcie wielu błędów.

4.1. Projekt „Nowy start”

Z informacji uzyskanych z Urzędów Marszałkowskim wynika, że Regionalne Programy Operacyjne nie mają w swojej ofercie działań, które skierowane są wyłącznie do re-starterów. Niemniej jednak, część regionów traktuje zaplanowane działania – ukierunkowane na powstawanie nowych przedsiębiorstw czy rozwój kadr – jako działania zbieżne z realizacją celu Polityki Nowej Szansy. Wydzielenie działań ukierunkowanych wyłącznie na doradztwo dotyczące wsparcia re-starterów z ogólnych działań przewidzianych na wspieranie przedsiębiorczości nie jest w wielu przypadkach możliwe, ponieważ stanowi ono tylko jeden z elementów interwencji podejmowanych przez regiony. Z niniejszego powodu realizacja działań w tym obszarze została powierzona Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. W efekcie Agencja we współpracy z MPiT przystąpiła do przygotowania nowego ogólnopolskiego projektu.

W 2018 roku zostały stworzone i skonsultowane założenia do konkursu mającego na celu wybór projektów polegających na świadczeniu szkoleń, doradztwa, usług informacyjnych i psychologicznych, które przyczynią się do zwiększenia liczby funkcjonujących przedsiębiorców, którzy osiągnęli sukces w prowadzeniu nowej firmy po odniesieniu niepowodzenia biznesowego w poprzedniej działalności.

Założenia do przedmiotowej fiszki wynikały z analizy potrzeb osób, które zamknęły poprzednią działalność. Analiza wykazała, że potrzebują one zupełnie innego rodzaju wsparcia niż te, które oferowane jest przedsiębiorcom, którzy dopiero rozpoczynają prowadzenie swojej firmy.

W ich przypadku, w dużej mierze występuje potrzeba wsparcia o charakterze psychologicznym, jak również doradczym – ukierunkowanym na konkretną branżę lub rodzaj działalności, tak aby wyeliminować czynniki, które wpłynęły na zamknięcie prowadzonej firmy. Osoby te nie potrzebują wiedzy w zakresie podstawowych kwestii związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, ponieważ taką wiedzą już dysponują.

4.2. Regionalne Programy Operacyjne

Dodatkowo z informacji przekazanych do MPiT wynika, że w 2018 r. następujące regiony podjęły działania mieszczące się w zakresie 4 obszaru PNS.

4.2.1. Województwo lubelskie

Jednym z celów działań podejmowanych przez województwo lubelskie w projekcie REBORN jest usprawnienie narzędzi odnoszących się do ponownego podjęcia działalności gospodarczej i tworzenia pozytywnego wizerunku małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), które po porażce biznesowej chcą ponownie wrócić na rynek i kontynuować działalność gospodarczą.

W ramach „Trzeciej grupy docelowej” Projektu REBORN – osoby, które ponownie wchodzi na rynek po wcześniejszej likwidacji swojej działalności – zaplanowano Działanie 2: *Program wsparcia przedsiębiorców powracających na rynek.*

Najważniejsze z punktu widzenia przygotowania nowego RPO WL będzie rok 2019. Zgodnie z deklaracjami właściwego departamentu UMWL wstępny projekt nowego RPO powinien być opracowany do czerwca 2019 roku. Niniejsze Działanie będzie stanowiło zbiór rekomendacji zawierających zapisy, które umożliwią realizację elastycznych, łączonych instrumentów wsparcia dla przedsiębiorców z grupy docelowej projektu. Ponadto, na dalszym etapie tworzenia systemu wdrażania odpowiednie regulacje na ten temat powinny zostać zamieszczone w stosownych dokumentach składających się na system realizacji programu regionalnego (wytyczne, uszczegółowienie programu).

Konieczne będzie stworzenie katalogu kryteriów, które muszą spełniać podmioty ubiegające się o wsparcie ze środków publicznych czy to w postaci wsparcia finansowego, doradczego, szkoleniowego czy mieszanego (łączycego różne powyższe formy). Kwestią wymagającą szczególnej uwagi będzie zidentyfikowanie różnych okoliczności likwidacji działalności gospodarczej przez przedsiębiorców i wskazanie dokładnie tych, które będą uprawniały do otrzymania wsparcia w ramach pomocy dla re-starterów.

Zasady wdrażania Programu zostaną opracowane do końca roku 2019.

4.2.2. Województwo dolnośląskie

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego przewidziano Działanie 8.5 *Przystosowanie do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych.* W ramach Działania 8.5 realizowane były w 2018 roku 2

projekty przez tego samego Beneficjenta, tj. Dolnośląską Agencję Współpracy Gospodarczej Sp. z o.o.

Pierwszy projekt pt. „Aktywizacja dolnośląskiego rynku pracy” realizowany był od 01.07.2016 r. do 30.11.2018 r. Alokacja na konkurs ogłoszony 27.11.2015 r. wynosiła ogółem 12 713 957,00 PLN (w tym budżet środków europejskich 11 375 646,00 PLN). Celem działania była poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych.

Typ projektów w ramach Działania 8.5 obejmuje wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie poprzez wsparcie typu outplacement obejmujące kompleksowy zestaw działań dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników projektu. Wartość projektu wynosiła 12 156 320,00 PLN (w tym dofinansowanie z UE: 10 332 872,00 PLN). Partnerzy: Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.; Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A.; Agencja Rozwoju Regionalnego AGROREG S.A. Główne grupy docelowe projektu to pracodawcy przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacyjne oraz ich pracownicy przewidziani do zwolnienia lub zagrożeni zwolnieniem w zakresie programów outplacementowych. Uczestnikami projektu mogły być również osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy (zwolnione w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu).

Projekt zakładał kompleksowy zestaw działań aktywizacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników, w tym doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, poradnictwo psychologiczne, szkolenia, staże, dodatki relokacyjne, studia podyplomowe, wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej w formie bezzwrotnej (dotacje). W ramach projektu realizowane były następujące działania: aktywna rekrutacja do projektu, udzielane wsparcie w zakresie doradztwa zawodowego dla osób zagrożonych zwolnieniem i osób zwolnionych z przyczyn dotyczących pracodawcy. Prowadzono pośrednictwo pracy, odbywały się spotkania z pracodawcami poszukującymi stażystów i wykwalifikowanych pracowników. Prowadzono również bazę ofert stażowych i ofert pracy.

Systematycznie prowadzono działania informacyjne dotyczące wsparcia szkoleniowo-doradczego oraz finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Dla uczestników zainteresowanych podjęciem własnej działalności gospodarczej organizowano szkolenia oraz doradztwo biznesowe. Udzielano dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Dla uczestników organizowane było wsparcie w postaci szkoleń zawodowych. Prowadzono szkolenia przyczyniające się do podnoszenia kwalifikacji uczestników projektu. Organizowano studia podyplomowe, wsparcie psychologiczne oraz przyznawano dodatki relokacyjne. W rezultacie prowadzonych działań 158 osób rozpoczęło działalność

gospodarczą, 388 uzyskało kwalifikacje lub nabyło kompetencje, a 484 osoby podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie. Projekt jest w trakcie końcowego rozliczania.

W dniu 27.07.2017 r. ogłoszono kolejny konkurs na realizację Działania 8.5, na który alokacja ogółem wynosiła 17 495 470,58 PLN (w tym budżet środków europejskich 14 871 150,00 PLN), a nabór wniosków prowadzony był od 28.08.2017 r. do 26.09.2017 r.

Konkurs dotyczył naboru projektów składanych w ramach typu operacji 8.5.A., tj. projektów na rzecz wsparcia procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie poprzez wsparcie typu outplacement, które obejmują kompleksowy zestaw działań dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników projektu. Grupę docelową stanowią pracodawcy przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacyjne oraz ich pracownicy przewidziani do zwolnienia lub zagrożeni zwolnieniem w zakresie programów outplacementowych.

W dniu 05.04.2018 r. została podpisana umowa na realizację projektu pt. *Aktywizacja dolnośląskiego rynku pracy - II edycja*, którego Beneficjentem jest Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej Sp. z o.o. we współpracy z Karkonoską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A.; Agencją Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A.; Agencją Rozwoju Regionalnego AGROREG S.A. oraz Dolnośląskim Parkiem Innowacji i Nauki S.A. Wartość projektu wynosi 15 427 755,20 PLN (w tym dofinansowanie z UE: 13 113 591,92 PLN). Realizacja projektu przewidziana jest na okres 01.10.2018 – 31.03.2021. Projekt zakłada kompleksowy zestaw działań aktywizacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników, w tym doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, poradnictwo psychologiczne, szkolenia, staże, dodatki relokacyjne, studia podyplomowe, wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej w formie bezzwrotnej (dotacje) oraz doradcze i finansowe wsparcie pomostowe.

Dotychczas w ramach projektu rozpoczęto następujące działania:

- rekrutacje do projektu;
- doradztwo zawodowe z elementami pośrednictwa pracy;
- staże zawodowe;
- studia podyplomowe.

Ponad wyżej wymienione programy, w województwie dolnośląskim prowadzono wsparcie przedsiębiorców z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w zakresie prawa restrukturyzacyjnego.

Głównym celem postępowania restrukturyzacyjnego, oprócz zaspokojenia wierzycieli, jest uniknięcie ogłoszenia upadłości dłużnika. Otwarcie takiego postępowania jest jedną z przesłanek niewypłacalności pracodawcy i stanowi warunek sine qua non do wypłaty świadczeń z FGŚP. W 2018 roku w związku z tym rodzajem niewypłacalności na podstawie złożonych wykazów zbiorczych i uzupełniających wypłacono w województwie dolnośląskim świadczenia pracownicze w kwocie 3 345,98 tys. zł dla 305 pracowników lub byłych pracowników. Wypłata świadczeń dotyczyła 10 pracodawców z Dolnego Śląska w tym: 4 firmy zatrudniające do 20 pracowników, 5 firm zatrudniających od 20 do 100 osób oraz 1 firma zatrudniająca powyżej 100 osób.

W odniesieniu do wszystkich pracodawców przeprowadzana jest restrukturyzacja w postępowaniu sanacyjnym. Od początku obowiązywania prawa restrukturyzacyjnego tj. od 2016r. do 2018r. ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wypłacono świadczenia w kwocie 7 478,79 tys. zł dla 1140 pracowników lub byłych pracowników. Wypłata świadczeń dotyczyła 18 pracodawców z Dolnego Śląska w tym: 6 firm zatrudniających do 20 pracowników, 8 firm zatrudniających od 20 do 100 osób oraz 4 firmy zatrudniające powyżej 100 osób.

4.2.3. Województwo łódzkie

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 realizuje wsparcie dla re-starterów poprzez Podziałanie X.2.2 *Wdrożenie programów typu outplacement*, umożliwiające wsparcie projektów obejmujących działania aktywizujące skierowane głównie do osób, które straciły zatrudnienie lub są zagrożone zwolnieniem, tj. szkolenia i kursy zawodowe, doradztwo zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania jako obowiązkowy element wsparcia, poradnictwo psychologiczne, pośrednictwo pracy, staże i praktyki zawodowe przygotowujące do podjęcia pracy w nowym zawodzie, subsydiowanie zatrudnienia uczestnika projektu u nowego pracodawcy, studia podyplomowe oraz bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą.

W ramach Poddziałania X.2.2 w 2018 r. Województwo Łódzkie ogłosiło 1 konkurs, w którym wyłoniono 18 projektów na kwotę ogółem 23 789 227,55 PLN.

4.2.4. Województwo wielkopolskie

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020, współfinansowanych z EFS, zostały przewidziane działania, w ramach których wspiera się samozatrudnienie i przekwalifikowanie zawodowe:

- W ramach Działania 6.3. *Samozatrudnienie i przedsiębiorczość* przewidziano bezzwrotne środki na rzecz osób planujących założenie własnej działalności gospodarczej. Zgodnie z kryteriami dotyczącymi grupy docelowej w ramach Działania 6.3 wsparcia nie mogą otrzymać osoby, które prowadziły działalność gospodarczą w okresie 12 miesięcy poprzedzających dzień przystąpienia do projektu, natomiast nie uwzględnia się informacji czy osoby otrzymujące wsparcie w ogóle kiedykolwiek prowadziły działalność gospodarczą przed przystąpieniem do projektu. W 2018 roku dofinansowano 2 107 osób.
- W ramach Działania 6.5. *Doskonalenie kompetencji osób pracujących i wsparcie procesów adaptacyjnych* wspierane są dwa rodzaje projektów – kierowane do przedsiębiorców oraz do pracowników:
  - W województwie wielkopolskim objęto usługami rozwojowymi 2709 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Warto nadmienić, że przedsiębiorcy w trudnościach spełniający kryteria definicji określone w Polityce Nowej Szansy mogą być potencjalnie grupą docelową Działania 6.5 w części objętej podmiotowym systemem finansowania usług rozwojowych. Jednak nie ma wskaźników, które pozwoliłyby wskazać liczbę takich przedsiębiorstw objętych wsparciem. Jednocześnie należy podkreślić, iż przedsiębiorstwa znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji w rozumieniu rozporządzenia KE nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. są wyłączone z możliwości objęcia wsparciem w ramach 6.5.
  - W ramach doskonalenia kompetencji osób pracujących i wsparcia procesów adaptacyjnych, które co do zasady skierowane jest do osób tj. pracowników przewidzianych do zwolnienia, zagrożonych zwolnieniem i zwolnionych, a nie do przedsiębiorstw, udzielono wsparcia 1116 osobom. Są to *pracownicy zagrożeni zwolnieniem z pracy oraz osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy.*

4.2.5. Województwo podlaskie

Poprzez Działanie 2.1. *Zwiększanie zdolności zatrudnieniowej osób pozostających bez zatrudnienia oraz osób poszukujących pracy przy wykorzystaniu aktywnej polityki rynku*

pracy oraz wspieranie mobilności zasobów pracy, w ramach priorytetu inwestycyjnego 8i⁴, realizuje założenia PNS w sposób pośredni.

Wsparcie oferowane w obszarze aktywizacji zawodowej jest skierowane głównie do osób bezrobotnych, biernych zawodowo, od 30 roku życia zwłaszcza tych, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób starszych w wieku 50 lat i więcej, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych oraz o niskich kwalifikacjach. W odpowiedzi na zidentyfikowane u tych osób trudności i bariery, działanie oferuje zindywidualizowane i kompleksowe podejście do ich przewycięzania. Przedsięwzięcia podejmowane w tym zakresie obejmują instrumenty i usługi rynku pracy, w tym przede wszystkim, wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, takie jak: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, wsparcie psychologiczno-doradcze osób wchodzących i powracających na rynek pracy oraz na początkowym etapie zatrudnienia, warsztaty oraz szkolenia z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy i ich praktycznego zastosowania. Ponadto wsparcie obejmuje pomoc w zdobywaniu doświadczenia zawodowego oraz nabywaniu umiejętności adaptacji w miejscu pracy, m.in. poprzez subsydiowanie zatrudnienia, staże, praktyki zawodowe. Odpowiedni dobór instrumentów, z szerokiego katalogu dostępnych form wsparcia, oparty jest na indywidualnej diagnozie potrzeb wspieranej osoby i umożliwia udzielenie wsparcia wysokiej jakości oraz prowadzi do poprawy sytuacji uczestnika projektu na rynku pracy. Wsparcie służy uzyskaniu możliwie wysokiej efektywności zatrudnieniowej.⁵

W roku 2018 Instytucja Pośrednicząca RPOWP 2014-2020 (IP) - WUP w Białymstoku, w ramach Działania 2.1, wyłoniła (w trybie pozakonkursowym) 14 projektów realizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy o łącznej wartości 16 504 324,00 zł (w tym kwota dofinansowania 14 028 675,00 zł). Realizacja projektów obejmowała okres 01.01-31.12.2018 r. W roku sprawozdawczym ogłoszono jeden konkurs w ramach, którego mogą być dofinansowane programy podnoszące aktywność zawodową i zdolność do zatrudnienia, obejmujące m.in. takie działania aktywizujące jak: wsparcie psychologiczno-doradcze, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, warsztaty oraz szkolenia, w tym z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy i ich praktycznego zastosowania, subsydiowanie zatrudnienia, staże, praktyki zawodowe. Rozstrzygnięcie konkursu zostało zaplanowane na czerwiec 2019 roku.

---

⁴ Działanie to zaplanowano do realizacji w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 8i *Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.*

⁵ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020*, CCI 2014PL16M2OP010, zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 12.02.2015 r, s. 67-68.

Działanie 2.3. *Wspieranie powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych* realizowane w ramach PI 8iii⁶, podejmujące aktywności zbieżne z działaniem PNS *Wsparcie ponownego podejmowania działalności gospodarczej – nowy start*.

Rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia jest jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego. Wsparcie oferowane w ramach działania, kierowane jest do osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, zwłaszcza tych, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osób starszych po 50 roku życia, kobiet, osób z niepełnosprawnością, osób długotrwale bezrobotnych oraz niskow kwalifikowanych. Podstawowym rodzajem interwencji jest pomoc finansowa na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W celu zapewnienia trwałości nowopowstających przedsiębiorstw, zapewnia się kompleksowe, zarazem indywidualnie dostosowane wsparcie, obejmujące – poza wsparciem finansowym – usługi doradcze w zakresie zasad prowadzenia własnego biznesu oraz wsparcie szkoleniowe, w tym szkolenia specjalistyczne w dziedzinie podejmowanej działalności gospodarczej. Fundamentem takiego podejścia jest usługa doradcza weryfikująca przede wszystkim umiejętności oraz predyspozycje osoby chcącej założyć działalność gospodarczą. Beneficjenci wsparcia mogą korzystać również ze wsparcia pomostowego w początkowej fazie funkcjonowania przedsiębiorstwa. W roku 2018 IZ RPOWP 2014-2020 rozstrzygnęła konkurs w ramach działania 2.3. Do dofinansowania zostało wybranych 13 projektów na łączną kwotę 24 367 109,60 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 23 728 952,53 zł. W ramach działania, przyznawane jest również wsparcie zwrotne dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej. Menedżerem Funduszu Funduszy jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Funkcję pośrednika finansowego pełni Fundacja Agencja Rozwoju Regionalnego w Starachowicach, która w 2018 roku udzieliła ogółem 20 pożyczek na łączną kwotę 1 486 379,25 zł.

4.2.6. Województwo małopolskie

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014 – 2020, wsparcie realizujące założenia PNS przewidziano w dwóch działaniach: Działanie 8.3 *Wsparcie na zakładanie działalności gospodarczej* i Działanie 8.4 *Rozwój kompetencji kadr i adaptacja do zmian*.

W Działaniu 8.3 mowa jest między innymi, że: „istotnym elementem udzielanego wsparcia będzie świadczenie wysokiej jakości usług szkoleniowo-doradczych, dostępnych na każdym etapie zakładania działalności gospodarczej oraz w początkowym okresie jej prowadzenia.

---

⁶ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, op. cit., s. 67.

Oferowane usługi powinny stanowić realną pomoc dla osób, które przygotowują się do założenia przedsiębiorstwa lub prowadzą je stosunkowo krótko, a w konsekwencji przyczynić się do zwiększenia trwałości efektów interwencji i przeżywalności utworzonych firm".

W 2018 roku w ramach działania 8.3 poddziałanie 8.3.1. *Wsparcie na zakładanie działalności gospodarczej w formie dotacji* przeprowadzono jeden nabór, który był ostatnim naborem.

W 2018 roku odbywało się wdrażanie projektów z tego naboru, w związku z powyższym nie poniesiono nakładów finansowych na to działanie.

Natomiast zapisy Działania 8.4 mówią, że „w celu ułatwienia dostosowania kompetencji kadr MŚP do potrzeb regionalnej gospodarki oraz ograniczenia ryzyka wzrostu bezrobocia w regionie, w ramach działania podejmowane będą dwa główne rodzaje interwencji. Pierwsza kategoria interwencji ukierunkowana będzie na zwiększenie dostępności do usług rozwojowych dla MŚP i ich pracowników. Natomiast druga obejmować będzie wsparcie osób zwolnionych lub zagrożonych zwolnieniem z pracy". W 2018 roku w ramach działania 8.4 nie przeprowadzono naboru i nie poniesiono nakładów finansowych.

4.2.7. Województwo podkarpackie

W sposób pośredni, w realizację założeń PNS będą wpisywać się działania skierowane do osób bezrobotnych, planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, określone w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego 2014-2020 w *Działaniu 7.3 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości* oraz w *Działaniu 7.7 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości – Zintegrowane inwestycje terytorialne*, z których skorzystać mogą również osoby bezrobotne ubiegające się o dotację na ponowne rozpoczęcie działalności gospodarczej przy spełnieniu warunku, że nie posiadały wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy bezpośrednio poprzedzających dzień złożenia wniosku.

Wsparcie w ramach działania 7.3 realizowane jest za pośrednictwem instrumentów zarówno zwrotnych jak i bezzwrotnych. Do końca 2018 r. ogłoszone zostały 2 nabory wniosków w trybie konkursowym, realizowane jako dotacje bezzwrotne oraz 1 nabór w trybie pozakonkursowym w zakresie dotacji zwrotnych.

Kolejny nabór w trybie konkursowym w ramach Działania 7.3, jak również przeprowadzanie pierwszego naboru w ramach Działania 7.7 (ZIT) przewidziano na II kwartał 2019 r.

4.2.8. Województwo śląskie

Wśród działań Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w założenia Polityki Nowej Szansy wpisuje się Działanie 7.4 *Wspomaganie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie (działania z zakresu outplacementu)*,

które obejmuje wsparcie typu outplacement dla pracowników przedsiębiorstw zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn dotyczących pracodawcy.

W roku 2018 rozstrzygnięto 3 nabory:

- 7.4.1 Outplacement – ZIT Subregionu Centralnego – nr RPSL.07.04.01-IP.02-24-046/17 (budżet naborów 10 732 238,89 zł). W ramach poddziałania Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 29 maja 2018 r. pozytywnie rekomendował do dofinansowania dwa projekty o łącznej wartości 3 490 660,80 zł;
- 7.4.2 Outplacement – konkurs – nr RPSL.07.04.02-IP.02-24-047/17 (budżet naborów 20 144 762,48 zł). W ramach poddziałania Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 9 października 2018 r. pozytywnie rekomendował do dofinansowania 11 projektów o łącznej wartości 19 781 662,25 zł;
- 7.4.2 Outplacement – OSI Bytom – nr RPSL.07.04.02-IP.02-24-048/17 (budżet naborów 846 271,79 zł). W ramach poddziałania został przyjęty jeden wniosek i nie został rekomendowany do dofinansowania ze względu na negatywny wynik oceny formalnej.

4.2.9. Województwo pomorskie

Korzystając z oferty projektów, finansowanych ze źródeł RPO WP, firmy mogą uzyskać pomoc w wyjściu z sytuacji kryzysowej, bądź skorzystać ze wsparcia na ponowne podjęcie działalności gospodarczej. Zapisy RPO WP nie zamykają możliwości ubiegania się o finansowanie przez przedsiębiorców, którzy ponieśli wcześniej porażkę biznesową, jeżeli tylko wypełniają kryteria ubiegania się o środki.

Należy także wspomnieć, że Samorząd Województwa Pomorskiego realizuje działania, które wspierają finansowo założenie nowej firmy lub zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych, umożliwiających powrót na rynek pracy po porażce biznesowej. W tym kontekście szczególne znaczenie mają konkursy rozstrzygane w ramach 5 Osi RPO WP: Zatrudnienie, finansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Mają one na celu kompleksowe podniesienie kompetencji zawodowych osób dorosłych, tj. osób pozostających bez pracy oraz osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, pracowników (głównie z sektora MŚP) oraz osób będących w okresie wypowiedzenia bądź zwolnionych z pracy z przyczyn zakładu pracy. Mając na względzie ww. aspekty, w 2018 roku realizowane były jedynie projekty będące kontynuacją działań rozpoczętych we wcześniejszych latach tj.:

- 5.1.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych — mechanizm ZIT, w ramach którego, w latach 2017-2018, realizowano *Projekty Powiatowych Urzędów Pracy dotyczące aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia*, o całkowitej wartości 56 215 481,51 zł; w efekcie wsparciem objęto 4 995 osób i utworzono 1 287 miejsc pracy w ramach udzielonych środków na podjęcie działalności gospodarczej;
- 5.1.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, w ramach którego, w latach 2017-2018, podjęto realizację 13 projektów o całkowitej wartości 96 960 579,13 zł; w efekcie wsparciem objęto 6 233 osób bezrobotnych i utworzono 1026 miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Wszystkie realizowane oraz planowane działania, chociaż nie są ukierunkowane wyłącznie na przedsiębiorstwa, które poniosły porażkę biznesową, mogą być skutecznie wykorzystywane do ułatwienia powrotu do aktywności biznesowej lub zawodowej po poniesionej porażce.

4.2.10. Województwo warmińsko-mazurskie

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 wdrażane jest działanie 10.5 *Wsparcie pracowników i osób zwolnionych poprzez działania outplacementowe*, wpisujące się w założenia programu Polityka Nowej Szansy. Niemniej jednak w 2018 r. w ramach przedmiotowego działania nie przeprowadzono naborów wniosków oraz nie podpisano ani jednej umowy o dofinansowanie.

4.2.11. Województwo lubuskie

Z dostępnych danych opublikowanych przez Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej w Warszawie, wynika, że w województwie lubuskim w 2018 roku 7 firm przeprowadziło postępowanie upadłościowe, a 8 rozpoczęło postępowanie restrukturyzacyjne.

Mając na uwadze procesy restrukturyzacyjne w przedsiębiorstwach województwo lubuskie wspiera osoby zwolnione lub przewidziane do zwolnienia, a nie same firmy. Zgodnie z zapisami Regionalnego Programu Operacyjnego - Lubuskie 2020 jednym z celów szczegółowych Osi Priorytetowej 6 *Regionalny rynek pracy* w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 8v jest: *Upowszechnienie aktywizacji zawodowej osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia*.

PI 8v realizowany w Działaniu 6.6 *Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia*, zakłada, iż wsparciem zostaną objęte przedsiębiorstwa przechodzące procesy restrukturyzacyjne oraz pracownicy zagrożeni utratą zatrudnienia

lub będący w okresie wypowiedzenia oraz osoby zwolnione w krótkim terminie z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

W ramach powyższego PI wsparcie uzyskują pracownicy restrukturyzowanych przedsiębiorstw (w ramach outplacementu). Programy outplacementowe i zakres usług w ramach nich oferowany, będą tworzone z uwzględnieniem indywidualnych cech, umiejętności, oczekiwań i możliwości jego uczestników, jak również w zależności od sytuacji na lokalnym rynku pracy. Efektem będzie zaproponowanie odbiorcy jak największej liczby opcji dalszego rozwoju zawodowego oraz podjęcie wspólnej decyzji, co do kierunków dalszych działań.

Kompleksowym wsparciem objęte zostaną interwencje w zakresie: doradztwa zawodowego oraz poradnictwa psychologicznego, pośrednictwa pracy, szkoleń i kursów zawodowych, staży i praktyk zawodowych, subsydiowanego zatrudnienia, bonu na zasiedlenie.

Zakres działań realizowanych w ramach Działania 6.6 RPO-L2020 wpisuje się w założenia Polityki Nowej Szansy, w zakresie czwartego działania kierunkowego, czyli *Wsparcia ponownego podejmowania działalności gospodarczej – tzw. nowy start*.

Od czasu uruchomienia Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020 do końca 2018 roku dla Działania 6.6 przeprowadzono dwa konkursy. Podpisano umowy na dofinansowanie 6 projektów, w kwocie 4 001 972,62 złotych.

Realizacja ww. projektów ma na celu pomóc m.in.: w uzyskaniu nowych kwalifikacji, podjęciu nowej pracy, lub rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej. Działania wspierają również pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy. W ramach działania planowane jest wsparcie 432 osób, z których wsparciem objęto już 354 osoby, w tym 282 osoby w 2018 roku.

Wsparcie pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy lub z zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy będą kontynuowane w bieżącym roku. W IV kwartale 2019 roku planowane jest ogłoszenie kolejnego konkursu (w ramach ww. Działania) na kwotę 1,6 mln złotych.

4.2.12. Wnioski

Z przedstawionych przez regiony informacji, podobnie jak w latach ubiegłych, wynika że większość regionów ogranicza pomoc dla re-starterów do działań outplacementowych. Tymczasem outplacement służy przede wszystkim udzieleniu pomocy pracownikom odchodzącym z przedsiębiorstwa w wyniku zwolnień, również np. w związku z restrukturyzacją lub likwidacją firmy. Obejmuje on głównie doradztwo zawodowe i psychologiczne, szkolenia, a także wsparcie w znalezieniu nowej pracy. Nie jest on więc

tożsamy ze wsparciem psychologicznym, coachingiem i mentoringiem, skierowanym do osób, które chcą podjąć kolejną działalność gospodarczą w oparciu o doświadczenia, nabyte przy prowadzeniu przedsiębiorstwa. Należy pamiętać, że re- starterzy, to najczęściej osoby, które mają pomysł, wiedzą w jakim kierunku chcą rozwijać swój biznes, wymagają natomiast szczególnego rodzaju wsparcia, które wykorzystując posiadane przez re-starterów doświadczenie, koncentruje się na wyeliminowaniu błędów, popełnianych w poprzedniej ich działalności.

5. DZIAŁANIA PROMOCYJNE

W Polityce Nowej Szansy zaplanowano, że wdrażanie działań z poszczególnych obszarów kierunkowych wzmocni kampania promocyjna, która przede wszystkim będzie koncentrowała się na przeciwdziałaniu stygmatyzacji przedsiębiorców dotkniętych porażką biznesową, wskazując jednocześnie jak ważne jest, aby przedsiębiorcy podejmowali odpowiednio wcześniej działania naprawcze.

W ramach Regionalnych Funduszy Operacyjnych, województwa przyjmują własne strategie promocji Polityki Nowej Szansy, warto jednak wspomnieć województwo lubelskie, które przygotowując projekt REBORN wypracowało kilka wniosków dotyczących promocji, które z powodzeniem można zaadoptować w każdym regionie. Zakłada się, że prowadzona kampania informacyjna powinna składać się z konferencji i warsztatów skierowanych do zainteresowanych podmiotów. Ponadto sugeruje się utworzenie dedykowanych przedsiębiorcom z grup docelowych zakładek na regionalnych stronach internetowych. Jako jedno z narzędzi promocji wymieniane są spoty – tzw. „success stories”, czyli prawdziwe historie przedsiębiorstw, które dzięki skorzystaniu z narzędzi Polityki Nowej Szansy zmieniły swoją sytuację na lepsze.

Działania promocyjne zostały przewidziane również dla upowszechnienia informacji na temat programu pomocowego na ratowanie i restrukturyzację. Ze względu na fakt, iż rozpoczęcie jego funkcjonowania zostało przesunięte wskutek konieczności dokonania zmian legislacyjnych, również działania informacyjne i promocyjne w tym zakresie będą miały miejsce w dalszych latach funkcjonowania Polityki Nowej Szansy, po wejściu w życie przedmiotowej regulacji.

Polityka Nowej Szansy powinna być promowana nie tylko jako zestaw narzędzi pomagających przedsiębiorcom zmierzyć się z kryzysem w prowadzonym biznesie, ale również jako zmiana myślenia o porażce. Jest to możliwe, jeżeli właścicielom firm wskaże się nie tylko drogę do pokonania trudności, ale też kolejne kroki do dalszego rozwoju. W tym kontekście ważne jest więc, aby traktować porażkę jako jeden z etapów prowadzenia działalności, który nie musi, ale może wystąpić. Kryzys i zmiana są częścią funkcjonowania gospodarki, a każda porażka przedsiębiorstwa powinna odbywać się z jak najmniejszą stratą dla społeczeństwa, wierzycieli i właścicieli. Polityka Nowej Szansy powinna dawać przedsiębiorcom wiarę w przyszłość bez długów i w razie porażki, na nową szansę w biznesie, stąd na przykład mentorami PNS są doświadczeni przedsiębiorcy, którzy niejedną kryzys mają już za sobą.

6. REKOMENDACJE

Po uwzględnieniu wyników ewaluacji działań realizowanych w obszarach Polityki Nowej Szansy w 2018 roku, rekomenduje się następujące działania:

1. Podtrzymuje się rekomendację dotyczącą konieczności przygotowania nowej regulacji w miejsce wcześniej obowiązujących przepisów, uchylonych ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. – *Przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U. 2016 poz. 2260)*. Dla wdrożenia całości programu pomocowego, który umożliwi uzyskanie przez przedsiębiorców pomocy publicznej bez konieczności każdorazowej jej akceptacji przez KE, niezbędne jest wydanie nowych przepisów w przedmiocie warunków, zasad i trybu udzielania pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców w trudnościach, w postaci wsparcia finansowego.
2. Rekomenduje się podjęcie prac nad wykorzystaniem mechanizmu wsparcia przedsiębiorców w przeciwdziałaniu niewypłacalności, wdrażanego w ramach pilotażowego projektu Early Warning Europe, do zbudowania systemu takiego wsparcia, funkcjonującego jako element szeroko rozumianego instrumentarium wspierania przedsiębiorczości. Za sformułowaniem takiej rekomendacji przemawiają pozytywne opinie przedsiębiorców na temat projektu oraz Dyrektywa 2012/30/EU (COM(2016)0723 – C8-0475/2016 – 2016/0359(COD)), zgodnie z którą państwa członkowskie mają wprowadzić narzędzie wsparcia dla przedsiębiorców w trudnościach lub znajdujących się w obliczu sytuacji kryzysowej.
3. Podtrzymuje się rekomendację wskazującą, że wsparcie w ramach „nowego startu” oraz działania szkoleniowo-doradcze w obszarze promowania i rozwijania zarządzania strategicznego w MSP powinny być rozwijane na poziomie regionalnym – tego rodzaju wsparcie powinno znajdować się jak najbliżej ostatecznego beneficjenta. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na uwzględnienie w zakresie tych działań specyficznych – względem ogółu wspieranych przedsiębiorców – potrzeb przedsiębiorców stojących w obliczu kryzysu lub podejmujących kolejną działalność gospodarczą.
4. Podtrzymuje się rekomendację o konieczności zintensyfikowania działań obejmujących tzw. „nowy start”, czego wyrazem jest np. planowany do realizacji przez PARP projekt „Nowy start”. Co prawda, na podstawie informacji nadsyłanych przez regiony, można zaobserwować, że w niektórych Regionalnych Programach Operacyjnych projektowane są instrumenty skierowane do przedsiębiorców, którzy ponieśli porażkę biznesową i

chęć nadal pozostać na rynku, jednakże wciąż za mało jest działań dedykowanych wyłącznie „re-starterom”. Na tym tle, na uwagę zasługuje projekt REBORN, którego realizację w 2017 r. rozpoczęło województwo lubelskie. Projekt ten ma szansę stać się modelowym mechanizmem w zakresie wspierania osób, podejmujących kolejną działalność gospodarczą po doznaniu porażki i jako taki, stanowić podstawę do wdrożenia podobnych działań w innych regionach.

5. Zgodnie z powyższymi rekomendacjami, po raz kolejny, proponuje się rozważenie rozszerzenia grupy docelowej beneficjentów „nowego startu” o osoby fizyczne, które doznały porażki biznesowej i wskutek tego ogłosiły upadłość lub zamknęły działalność gospodarczą, co jest zgodne z zapisem dotyczącym Polityki Nowej Szansy zawartym w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Z doświadczeń innych państw wynika, że takie wsparcie, sytuujące się o krok wcześniej niż pomoc dla przedsiębiorców, którzy już podjęli ponowną działalność gospodarczą, pozwala na bardziej skuteczne wyeliminowanie błędów popełnianych w trakcie zakończonej działalności gospodarczej i koncentrowanie się na efektywnym wykorzystywaniu nabytych w trakcie prowadzenia firmy doświadczeń.
6. Podtrzymuje się rekomendację dotyczącą kontynuowania i wzmocnienia działań informacyjno-promocyjnych na temat działań podejmowanych w ramach realizacji celów Polityki Nowej Szansy, ze szczególnym uwzględnieniem wdrażanych projektów pilotażowych. W promocji należy położyć nacisk na przeciwdziałanie stygmatyzacji przedsiębiorców, którzy ponieśli porażkę biznesową. Konieczna jest zmiana myślenia o porażce jako o czymś negatywnym oraz przekazywanie doświadczeń płynących z biznesowego niepowodzenia na sukces w nowym przedsięwzięciu.
7. Rekomenduje się przeprowadzenie analizy na temat przyczyn utrzymywania się na tym samym poziomie wskaźnika dotyczącego średniego czasu postępowania upadłościowego.
8. Rekomenduje się stworzenie bazy dobrych praktyk pomocy przedsiębiorcom w trudnościach, która będzie mogła być w przyszłości bazą do prowadzenia działań regionalnych i ponadregionalnych w zakresie wsparcia biznesu.

Tabela 1. Wskaźniki monitorowania Polityki Nowej Szansy

Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika 2012	Wartość wskaźnika w czwartym roku obowiązywania dokumentu (2018)	Zakładana wartość wskaźnika w roku docelowym (2020)	Źródło danych
Liczba przedsiębiorstw, które utrzymały działalność (%): - po upływie 12 miesięcy (%) - w perspektywie pięcioletniej (%)*	76,6 (2011-2012) +0,1 vs 2008-2009 31,8 (2007-2012) +0,4 vs 2004-2009	80,1 (2013-2014) 68,9 (2015-2016) 69,9 (2016-2017) 66,3 (2017-2018) 31,4 (2009-2014)	Więcej niż 80 Więcej niż 40	GUS
Liczba złożonych wniosków o upadłość	4 091	3 578 (formularz sprawozdawczy MS, poz. 04 na str. 1)	2 500	MS
Liczba ogłoszonych upadłości (udział % ze złożonych wniosków)*	877 (21,4%)	612 (formularz sprawozdawczy MS, poz. 04 na str. 1) (17,1%)	50% złożonych wniosków	MS
Stosunek liczby upadłości układowych ** do likwidacyjnych (%)	166/711	446/612	(50/50)	MS
Liczba postępowań restrukturyzacyjnych, w tym: o zatwierdzenie układu przyspieszone postępowanie układowe postępowanie układowe postępowanie sanacyjne		484 16 297 47 124		MS
Średni czas postępowania upadłościowego	36 miesięcy	36 miesięcy	12 miesięcy	World Bank Raport „Doing Business”
Liczba MSP, którzy otrzymali wsparcie o charakterze pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację	3	0	100	MSP/ UOKiK
Liczba przedsiębiorstw w trudnościach, które otrzymały wsparcie w projekcie Early Warning	9	108 (sprawozdanie PARP z realizacji EWE w 2018 r.)	100	PARP
Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć promocyjnych w ramach Polityki Nowej Szansy	0	1	min. 10	ZM

* W związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2016 r. ustawy Prawo restrukturyzacyjne, dane na temat liczby ogłoszonych upadłości dotyczą wyłącznie upadłości likwidacyjnych orzeczonych zgodnie z Prawem upadłościowym.

** W związku z wejściem w życie Prawa restrukturyzacyjnego, co do zasady zawarcie układu powinno się odbywać w toku postępowania restrukturyzacyjnego. Stąd też tabela przedstawia stosunek liczby ogłoszonych upadłości likwidacyjnych orzeczonych zgodnie z ustawą Prawo upadłościowe do liczby układów zawartych na podstawie Prawa restrukturyzacyjnego.

Jednocześnie tabela uwzględnia dane dotyczące postępowań restrukturyzacyjnych w rozbiciu na poszczególne rodzaje postępowań. Liczba postępowań, jakie miały miejsce w 2017 r. pozwala na stwierdzenie, że przedsiębiorcy w coraz większym stopniu stosują możliwość naprawy przedsiębiorstwa, jaką dają im przepisy Prawa restrukturyzacyjnego. Dla porównania, dane w przedmiocie liczby postępowań restrukturyzacyjnych z pierwszego roku obowiązywania ustawy, tj. 2016 r. wyglądały następująco: Liczba zawartych układów na podstawie Prawa restrukturyzacyjnego – 281, w tym: postępowanie o zatwierdzenie układu – 8; przyspieszone postępowanie układowe – 143; postępowanie układowe – 36; postępowanie sanacyjne – 58.